Sokołowski

EPITHALAMION

CRACOVIAE 1589

V
B J
C

EPITHALAMION EPISCOPI, CVM SVA SPONSA ECCLESIA.

SIVE,

De Consecratione Episcopi Sermo:

Apud Serenissimum STEPHANVM POLONORVM Regem, In Consecratione Reuerendiss. Domini IOANNIS ANDREÆ Caligarij, Brittonoriensis Episcopi, Sanctæ Sedis Apostolicæ Nuncij:

PER STANISLAVM SOCOLOVIVM, Sacrę Theologię Doctorem, in Comitijs Warsouiensibus habitus.

In quo ritus, uetustas, mysteria, & usus consecrationis Episcopi, ex sententijs & auctoritate Sanctorum Patrum explicantur: functio item & dignitas Episcopalis tota.

CRACOVIÆ
In Officina Lazari, Anno Domini
M. D. LXXX.

HOSEE II.

SPonſabo te mihi in ſempiternum: & ſponſabo te mihi in iuſticia, & iudicio, & in miſericordia, & in miſerationibus: & ſponſabo te mihi in fide, & ſcies quia ego Dominus.

REVERENDISSIMO DOMINO, D. JOANNI ANDREÆ CALIGARIO, Episcopo BRIttonoriensi, ad Serenissimum STEphanum POlonorum Regem, &c. Nuncio Apostolico,

STANISLAVS SOCOLOVIVS
Pacem & Gaudium.

ROficiscenti mihi Warsouia, ac in hoc ocium, quod mihi benignissimus Deus per munificum Regem, benignè ac liberaliter comparauit, post tot belli, Aulæ, lõgissimarum peregrinationum iactationes, me referenti, tuamq; dexteram exosculari volenti; multa tu mecum de multis, vt soles, humanissimè locutus es: vltimum illud, quæ tua est summa pietas, ac decoris domus domini incredibilis ze-

lus, me monuisti, ne hoc meum qualecunque talẽtum, more serui nequam, sub terra absconderem, sed potiùs illo, qualecunque esset, rem domino, ac patrifamilias meo quærerẽ. Recepi me omnia, quantum possem, facturum, quæ tum sanctissimè monebas: ac dum alij aurum, argentum, pretiosum lapidem, æs, hyacinthum, purpuram, coccumq́ bis tinctum, & bissum, cedros item, & id genus aliud preciosæ materię, ad decus et ornamentum tabernaculi Domini, vestimentiq́ Sacerdotalis, promptè & munificè conferunt; dixi me quoque, vel pilos caprarum, atque pelles apportaturum. Cuius meę obedientię, ac datę fidei principiũ dare volui ab illo ipso sermone, quem in augustissima illa primæ inaugurationis tuæ Panegyri, præsente Rege, Senatu, ac vniuersis Comitijs, de ritu, mysterijs, vetustate, vsu Consecrationis Episcopi, tota denique dignitate, auctoritate, ac functione Pontificali habui.

bui. quem tum quidem, pro ratione temporis, breuiter & quasi in compendio explicaui: nunc autē multis ſententijs quaſi floribus quibuſdam, antiquiſsimorum et Sanctiſsimorum Patrum aſperſum, ac veluti conditum, ad eius primum parentem et auctorem (nam ego nutricis tantùm et alumni partes ſuſtineo) ſignum & teſtimonium cùm meæ incredibilis erga te obſeruantiæ, tùm rectè & honeſtè diſpenſati ocij mitto. Tu ſi dignū iudicabis, alijs legendum trades: qui ſi non re & maturitate, nouitate certè argumenti ſe commendare poterit. Et contulerunt quidem alij ad hoc opuſculum exornandum verba, alij ſententias, alij argumenta: tu vita illa tua præſtanti ac verè Pontificia, exemplum et formam eius ipſius Pontificis, quē Sancti Patres ſuis pulcherrimis depingunt coloribus, nobis repræſenta. Cuius quidē rei non initia et inchoationes quaſdam obſcuras, ſed perfecta, & conſum-

mata quædam ſpecimina nobis edidiſti. Quis enim te, aut vitæ honeſtate & ſanctitate innocentior; aut deuotione, ac cultu diuino ardentior? quis in omnibus periculis ac diſcriminibus, pro Religione Chriſtiana ſubeundis audētior? quis in laboribus ſuſtinendis, in iſta tua affecta valetudine firmior? quis in deprehendendis technis, & inſidijs inimicorum Dei ſagacior ac circumſpectior? quis in omni retinenda veteri diſciplina vigilantior? quis in commonendis Principibus prudētior, ſimul ac liberior? quis in exornandis, ac commendandis bonis, & Eccleſia Dei dignis viris, magis prolixus, magis munificus? quis in admittendis & audiendis omnibus magis humanus & affabilis? at qui hoc eſt noſtrarum, vel tuarū potiùs Nuptiarum argumentum, hæc ſententia: quo quidem nomine te omnes amamus, omnes ſuſpicimus, omnes tanquam hominem quendam diuinum cœlitùs, in

hanc Prouinciam demissum admiramur. Certet igitur exemplum cum regula, facta cum dictis, Episcopus cum forma & specie Episcopi. quod cùm abundè sine omni monitore tua sponte facias, quid aliud restat; nisi vt quàm diutißimè felix et incolumis, honori diuino, Ecclesiæ vtilitati, nostrûm omnium instructioni viuas? SOCOLOVII autem tui, cùm apud te ipsum, tùm apud vtrunque, Regem cœlestem inquam, & hunc nostrum in terra sanctè et piè versantem STEPHANVM, aliosq́ viros bonos, nunquam obliuiscaris. Vtinam nobis diutiùs nostro ocio perfrui liceat. Vale Antistes optime & vigilantißime. Cracouiæ decimasexta Aprilis, Anno Domini 1580.

STANISLAI SO-
COLOVII DE CONSECRA-
TIONE EPISCOPI
Sermo.

NAVGVRAtioni atque consecrationi Diuini Hierarchæ intersumus, magniq; arcani Sacramenta oculis nostris subijci cernimus. Video autem vos loqui, quamuis taceatis, illudq; à me expectare, dum, quid tandem sibi velint hæc mysteria, quid hæ ipsæ tam prolixæ & multiplices Ceremoniæ, vobis explico. qua in re non ita quidem libenter & cupidè, quam necessariò vobis morem gerendum esse duxi. Non libenter quidem: quod id à maioribus nostris Sanctissimis viris in eo mysteriorum genere palam & publicè factitatum non sit. Quod prohibitũ etiam à multis, ne fiat: quòd hæc diuina Sacramenta arca-

 nosi-

no ſilentio ſanctiùs & auguſtiùs coluntur; quòd denique res tanti momenti breuiter explicari non poſſit, volumineq; potiùs integro, quàm vno breui Sermone, opus habeat. Neceſſariò tamen, ne ſilentium locum calumniæ det; ne quod lucẽ fugit, tenebræ eſſe exiſtimetur; ne ea quæ ſacra ſunt, dum non intelliguntur, prophana eſſe putentur: præſertim in ea eorum hominum multitudine; qui ea omnia, quæ ignorant, blaſphemant; quæ autem naturaliter, vt bruta animalia, norunt, in his corrumpuntur. Nuptiæ igitur iſtæ ſunt Sponſi & Sponſæ, Epiſcopi & Eccleſiæ, humaniſq; diuina ſanctè & piè à ſacris Antiſtitibus demonſtrantur; his quæ ſub ſenſum cadunt, ea quæ ab omni ſenſu, & oculorum intuitu ſunt remota, materialibus ea quæ materia carent; externis illa quæ intus geruntur. Corporeis enim imaginibus, *ait ſacer Dionyſius*, quàm diu corporeis compagibus incluſi ſumus, nec omnino poſſumus mentem à conſuetudine corporis auocare, ſumus identidem ad memoriam cœleſtium rerum reuocandi. *Neq; verò vulgares quædam aut prophanæ hæ ſunt nuptiæ, ſed illæ, ex quibus omnis Hierarchici ordinis ratio,*

Dionyſ. Areopag: de Eccleſ: Hierar. Cap: 1.

per

per quam vera Iesu Christi singulari ac suo quodam modo dignoscitur Sponsa, pendet: vnde omnis regiminis & gubernationis Ecclesiasticæ oritur propago, per quam illa ipsa continua et perpetua Spiritualis et Apostolicæ generationis deducitur successio, amplissimum & singulare Catholicæ veritatis argumentum, illiusq; seminis de quo Isaias dixit: Spiritus meus qui in te est, *Isaiæ 59.*
& verba mea quę posui in ore tuo, non recedent de ore tuo, & de ore seminis tui, à modò vsque in sempiternum. *Ex quibus item nuptijs omnia Sacramenta vim & initia sua sumunt, & sine quibus nihil sanctum, nihil ritè Deo dicatũ esse potest. Hæc enim consecratio, omnium cõsecrationũ fons est & initium; hoc ministerium, omnium ministeriorum principium et fundamentum.* Diuinus enim Pontificum ordo, *vt ait sanctus Dionysius,* primus est eorum ordinũ, qui Dei participes sunt; & idem vltimus. Primus quidem, quòd ex illo promanant reliqui omnes, & sua accipiunt omnia: Vltimus autem, quòd in eo desinit & perficitur omnis Ecclesiasticę & Hierarchicę rei ornatus. Vt enim vniuersa Hierarchia in IEsum Christum

DIonysius de Cœlesti Hierar. Cap. 5.

desinit, cuius ille caput est, sic vna quæque in suum Pontificem. Pontificalis enim ordinis virtus per omnes transit, ac funditur rerũ Sacrarum partes; & cum omnibus ordinibus sacris, propriæ Hierarchiæ mysteria operatur. Nam etsi Sacerdotes & Presbyteri aliqua per se conficiunt, non tamen sine his quæ Episcopi propria opera & consecratione fiunt.

Quarum nuptiarum, quæ vis, quæ natura sit, quò meliùs explicari possit, singulas earum partes eo ordine, & modo, explicandas duxi. Inter quos scilicet contrahantur: quem Sponsorem habeant: quos auspices & exoratores: quæ earum circumstantiæ: quis modus, & ratio. Magnum & sublime, vt videtis, argumentum, sed & iucundum ac pernecessarium simul; magno igitur studio vestro, magna deuotione, opus habet: sed & ardentibus precibus, vt hic Spiritus Dei, qui eorum arcanorum inuentor & perfector fuit, idemipse interpres & enarrator esse velit.

Qui igitur sunt illi, inter quos hæ tantæ cõtrahuntur nuptiæ? quod tam præclarum et magnificum sibi mutuo spondentium par? Sponsus est

est Episcopus, Sponsa Ecclesia. Et quidem de Ecclesia plurima alio loco, & tempore dicta sunt. De Episcopo, eiusq; munere, cuius est summa et prima in Ecclesia Dei dignitas et auctoritas, non committam vt ipse aliquid ex meo sensu apud vos proferam, sed quid ipse CHristus Dominus, quid Paulus, quid vetustissimi et Apostolici viri sentiant; quem virum, cuiusq; honoris & dignitatis eum esse putent, paucis perstringam. Episcopum igitur, summus ipse Pontifex CHristus Dominus, eum esse dicit; qui sit ille bonus pastor ouium; qui intret per ostiū, quod Ioan: 10.
ostium Christus est, & non aliunde. Cui ostiarius Spiritus sanctus aperiat: qui cognoscat oues suas, & cognoscant eum oues eius: nominatim vocet eas, & vocem eius audiant: dux earum sit, vadat ante eas, & oues eum sequantur, quia vocem eius ex frequenti doctrina, et verbi prædicatione cognoscunt: qui non modò mercedem fluxam & caducam non respiciat, non modò laboribus non defatigetur, non modò opibus & facultatibus suis non parcat, honoremq; suum non querat, lupis non cedat, aut oues non deserat; nō modò infamiam, paupertatem, exilium, carcerē

non metuat; sed vitam etiam ipsam, atq; animã (si ita opus sit) libenter & promptè pro ouibus su-
Math: 5. is ponat atque profundat: qui sit sal illud terræ, condiendo, & ab omni labe conseruando, omni
Ioan: 8. Christiano populo comparatum: qui sit lux mun-
Matth: 5. di: lucerna super candelabrum posita, quæ omnia immunda purget, sterilia fœcundet, errantia illustret, mœsta exhilaret, latentia prodat, ac in lucem proferat: qui sit illa ciuitas inexpugnabilis in monte posita, vndequaq; illustris, & quæ
Matth: 6. obscurari nullo modo possit: oculus vniuersi; quo sano & simplici, totum corpus sit lucidum; quo deprauato & lippiente, totum futurum sit tene-
Matth: 16. brosum: qui claues regni cœlestis habeat; vt cui aperiat, apertum sit; cui claudat, perpetuò sit obseratum: qui potestate ligandi et soluendi sit præditus; vt quodcunq; ligauerit super terram, sit ligatum in cœlis; & quodcunq; soluerit in terris,
Ioan: 20. sit solutum & in cœlis: quorum detinuerit peccata, detenta sint; quorum dimiserit, dimissa sint:
Lucæ 10. quem qui audit, Christum audit; quem qui spernit, Christum, &, qui misit eum, Deum patrem
Matth: 24. spernit, & conculcat: quem qui accipit, Christũ accipit, & cum eo patrem eius: Qui fidelis sit ser-

uus

uus & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam, vt det illi cibum tempore opportuno: qui sit operarius messis eius, vt fructũ adferat, & fructus eius maneat: qui de mundo non sit, sicut & Christus de mundo non est: & claritatem habeat, quam dedit ei princeps Pontificum Christus IEsus: quem eundem testem, Et eritis mihi testes, in Hierusalem, & in omni Iudæa, & Samaria, vsque ad vltimum terræ. *amicum,* Iam non dicam vos seruos, quia seruus nescit quid faciat dominus eius, sed amicos. *fratrem denique suum,* Nunciate fratribus meis, vt eant in Galilæam. *appellare solet.*

Lucæ 10.
Ioan: 15.
Ioan: 17.
Actuum 1.
Ioan: 15.
Matth: 28.

Hunc eundem Paulus hominem dicit esse, ex hominibus assumptum, pro hominibus constitutum in his quæ sunt ad Deum, vt offerat dona & sacrificia pro peccatis: qui condolere possit his, qui ignorant & errant; vt qui & ipse circumdatus est infirmitate, & propterea debet exorare atq; offerre, quemadmodum pro populo, ita etiam pro semetipso pro peccatis. Qui non sumat sibi eum honorem, sed vocetur tanquam Aaron. Nam & Christus non semetipsum clarificauit vt Pontifex fieret, sed qui locutus est ad eũ, Filius meus es tu,

Hebr: 5.
1. Par: 23.
Psal: 2.

Psal: 109. *es tu, ego hodie genui te. Et alio loco: Tu es Sacerdos in æternum, ſecundum ordinem Melchi-*
1. Cor: 3. *ſedech. Qui ſit miniſter & adiutor Dei, ac di-*
1. Cor: 4. *ſpenſator miniſteriorum eius: ſapientibus & in-*
Roma: 1. *ſipientibus debitor: vt fructum de profectu ouium*
2. Cor: 5. *conſequatur: cui datum eſt miniſterium reconciliationis, & poſuit Deus verbum reconciliationis in ore eius: qui legatione fungatur pro Chri-*
2. Cor: 2. *ſto, tanquã Deo exhortante per os eius: qui Chriſti bonus odor ſit Deo, in his qui ſalui fiunt, & in*
1. Tim: 3. Titum 1. *ijs qui pereunt: quem vult eſſe virum ſine crimine, ſobrium, ornatum, prudentẽ, hoſpitalem, doctorem, caſtum, ſanctum, continentem, amplectentem eum qui ſecundum doctrinam eſt, fidelem ſermonem; vt potens ſit exhortari in doctrina*
1. Tim: 4. *ſana, & eos qui contradicunt arguere: qui exẽplo ſit fidelibus, in verbo, in conuerſatione, in*
Hebr: 13. *charitate, in fide, in caſtitate. Cui ſubeſſe oporteat, tanquam ipſi Domino.*

Conſt: Apoſt. Lib: 2. Ca: 30. *De cuius officio & dignitate, inter cæteros Patres & viros illos Apoſtolicos,* CLEMENS *Petri ſucceſſor cùm diſſereret,* Omnis ſacrę ſcientię eum cuſtodem eſſe dixit, mediatorem Dei & hominum, in eo quod ad eum facit miniſte-

nisterio; doctorem pietatis, secundum Deum parentem nostrum, qui per aquam & Spiritũ regeneret nos in ius adoptionis filiorum Dei: Principem & Ducem populi Dei, Regem atq; Dinastam Θεὸν ἐπίγειον, hoc est, post Deum, terrestrẽ Deũ, cui à nobis primus debeat honos; de eo enim, & illi similibus, scriptum esse docet: Ego dixi, Dĳ estis, & filĳ altissimi omnes vos. Et illud: Dĳs non maledices. Qui primũ in omnibus locũ teneat; diuini honoris, quantum homini fas est, particeps; vniuersi cleri caput; totius autem populi, in his quę sunt ad Deum, princeps. *Pauli autem eorum arcanorum, quæ homini non est fas proloqui, vnicus & germanissimus interpres Dionysius Areopagita, quem post Apostolos Theologorum principem docti appellare solent, Episcopũ dicit esse* Virum diuinum, diuino numine afflatum, qui omni sacra disciplina sit præditus, perficiens ea quę perficiuntur, omnemq; Sacerdotalem doctrinam complexus: tradens item sacra pro cuiusq; eorum dignitate, qui scienter & integrè præditi sunt Sacerdotum perfectione atq; virtute; & in quo omnis, quę eum attingit

Psal: 18.
Exodi 20.
2. Cor: 12.
Dionys: de Coelesti Hierar: Cap: 1.

Hierarchia, purè abſoluitur & cognoſcitur.

Cùm enim ex doctrina Apoſtolica tres functiones, operationes, atq; perfectiones, vniuerſi Eccleſiaſtici ordinis ſtatuat, Incipientiũ κάθαρσιν καὶ διάκρισιν: *quaſi dicas, purgantem, ac diſcernẽtem, & ſeparantem vim; quæ inſtituendis Catechumenis, ac illis qui primò initiantur, comparata eſt. Deinde eorum, qui inſtituti ſunt ſacrũ* φωτισμόν, *hoc eſt, illuminantem virtutem; quæ illis, qui per Baptiſmum ad diuinum & cæleſte lumen adducuntur, inſeruit. Vltimam autem, & cœteras in ſe complexam, omnium nobiliſſimã ac perfectiſſimam diuinam* τελείωσιν: *id eſt, eorũ qui illuminati ſunt, ac ad ſupremam perfectionem tendunt, per ſacra myſteria & cœleſtem doctrinam, perfectionem atq; conſumationem. Et primam quidem illam functionem* τῶν λειτουργῶν: *hoc eſt, miniſtrantium eſſe dicit: ſecundam* τῶν ἱερέων, *id eſt, Sacerdotum ac Presbyterorũ: tertiam, vtraſq́; in ſe complexam, diuinorũ Hierarcharum atq; Pontificum. hocq́; illud eſt, quòd in diuino Hierarcha, omnem, quæ eum attingit, Hierarchiam purè abſolui & perfici docet. Sacra enim lex eſt diuinæ Hierarchiæ, per prima*

& ſum-

& summa, ea quæ posteriora sunt, ad diuinissimũ deduci lumen: quæ quidem lex diuina est in omnibus ipsius creaturis, tàm quæ aspectu sentiũtur, quàm quæ aspectum superant, præclarissimè instituta. Et inferiores quidem ordines, ad superiora transilire non possunt; diuiniores autem virtutes secundũ suas proprias perfectiones, eas quæ inferiores sunt, in se cõplectuntur. Diuus verò Ignatius Ioannis Discipulus, eundem ita definit: *In Epistola ad Smirnenses.*
Vt Episcopum esse dicit, qui omni principatui & potestati supereminet, & quoad homini licet, imitator Christi veri Dei; princeps Sacerdotum, imaginem Dei referens: Dei quidem propter Principatum, Christi verò propter Sacerdotium. Nec enim Rege quisquam præstantior, aut quisquam similis ei, in rebus creatis; nec Episcopo quicquã maius in Ecclesia, qui Deo consecratus est, pro totius mundi salute: quem qui honorat, à Deo honorabitur; qui ignominia afficit, à Deo punietur: sine quo nihil faciendum censet earum rerum, quę ad Ecclesiam spectant; neque baptisandum, neq; offerendum, neque Sacrificium immolandum, neque Oblationem celebrandam, neque con-

iugij vnitatem faciendam, vt cōiugium ſit ſe-
cundum Deum, non ſecundum carnem. Qui
vbi comparet, ibi omnis ſit Chriſtiani popu-
li multitudo; quemadmodum vbi Chriſtus,
ibi omnis aſtat exercitus cœleſtis; veluti Im-
peratori poteſtatis diuinę, omniſq; intellectu-
alis naturę gubernatori diſpenſatoriq́; quem
reuereri oportet vt Chriſtum. Sic enim nobis
præcipiunt diuini Apoſtoli. Cui qui non ob-
tēperet, ille ſine Deo eſt, pietatis expers, Chri-
ſtum ſpernens, eiuſq; ordinationi reſiſtens;
ſine quo nulla eſt Eccleſia, nulla Sanctorum
congregatio: abſque cuius auctoritate qui a-
git, foris eſt, inquinatam habet conſcientiam,
infideli deterior: qui enim Chriſti ſunt, Epi-
ſcopi ſunt; qui vero ab illo declinant, & cum
impijs communionem amplectuntur, hi cum
illis excindentur: nec enim Chriſti agricultu-
ra ſunt, ſed Diaboli ſemen. Sacerdotium e-
nim eſt, omnium bonorum quę in homine
ſunt, ſupremus apex; qui aduerſus illud facit,
non hominem ignominia afficit, ſed Deum et
Chriſtum IESum primogenitum, qui natura
ſolus eſt primus & ſummus Sacerdos. Laici

enim

enim Diaconis, Diaconi Presbyteris, Presbyteri Episcopis, Episcopus Christo, vt ipse Patri, subijcitur. *Quem eundem Episcopum, NAZIANZENVS, atque sacer BASILIVS, duo Catholicæ religionis clarissima lumina, illis pulcherrimis & verissimis depingunt coloribus; dum eum* Angelum Dei, candelabrum in Ecclesia Christi, Sacerdotem incruenta Sacrificia offerentem, illustrem animarum custodē, magni Dei figmentum in manibus suis portātem, Deum hominibus conciliantem, immortalis vitę Doctorem, magnam vocem & tubam, sermonum Regalium viuificantem virtutem, columnam & firmamentum in domo Dei, scopulum eminentem, qui omnes fluctus errorum & persecutionum excipiat, frangat, & à populo Dei arceat: terrorem Hæreticorum, custodem Patriarum Legum, omnisq; nouitatis hostem; securim petram scindentē, linguam flumini irriganti similē, cordis profunditatem, fulgur celeritatis, sacri consilij apicem, sermonum mysticorum interpretem, ignem malę & vitiosę materię purgantem, ventilabrum quo à grauibus dogmatibus le-

Naziazenus in Apologetico primo. Et in oratione de laudibus Athanasii. In funere itē parentis: In exhortatione ad Episcopos.

Basilius in Episto: 61.

uia discernũtur, gladium vitijs radices excin-
dentem, percutientibus Adamantem, dissidẽ-
tibus omnia iungentem Magnetem, veteris
vitę & doctrinę exemplum appellare solent;
quem item omnes necessitatum suarum nomi-
nibus compellent. Vt Virgines pronubiũ
laudent, Coniuges moderatorem, Monachi
legislatorem, simplices itineris ducem, specu-
lationi dediti Theologum, hilares frenum,
calamitosi consolatorem, canicies baculum,
iuuentus magistrum, pauperes suppeditato-
rem, diuites dispensatorem, viduę patronũ,
pupilli patrem, peregrini hospitem, fratres
fratrum amatorem, ægrotantes medicum, sa-
ni valetudinis custodem; omnes deniq; eum,
1. Corint: 9. qui omnia omnibus factus est, vt omnes lucri-
faciat. *Quem oues suæ ad illud tribunal, in
quo & sermo, & actio, & cogitatio cuiusque no-
strûm, iusta Dei tritura expendetur, cùm ipse
Deus ad iudicandam terram surrexerit, voca-
turæ sunt; vt qui ita fidem seruarint, virtutemq;
coluerint, vt ab illo imbuti sunt.* Quòd si rectè
Cyrillus Epistola 6. exequuti sumus, *inquit CYRillus*, recipiemus
mercedem, imo & laudem consequemur: si

vero

verò aliter & peruersè, quę nobis flammę ad ſupplicia ſufficient? Audiemus enim illud: Terram meam perdidiſti, & populum meum occidiſti. Et laicorum quidem quiſque pro ſua vita rationem reddet; nos autem, quibus Sacerdotum munus incumbit, non pro nobis ipſis dũtaxat, ſed ſimul pro vniuerſis in Chriſtum credentibus, cauſam dicemus. *Eſaiæ 14.*

Tanti igitur, & tàm ſublimis ſponſi, hæ ſunt nuptiæ: nam plura in eam partem dicere, nec res ipſa, nec tempus patitur.

Sponſor autem quis? non alius certè, quàm ipſe ſummus Sacerdos et Pontifex Chriſtus Dominus; quem Diuus IGnatius primogenitum, et ſolum natura τȣ̃ πατρος αρχιερεα vocat; quem DIoniſius θεαρχικὸν καὶ πρῶτον ἱεροτελεστὴν hoc autem eſt, diuinum & primum conſecratorem appellare ſolet. Primus enim Pontifex, primus Hierarcha Eccleſiæ ſuæ, CHRiſtus eſt Dominus. Hic ex vniuerſa illa diſcipulorum turba, quæ illum ſequebatur, elegit duodecim; quos Apoſtolos nominauit; quos poſtea ad cœnam primò, deinde in cælos aſcenſurus, Pontifices & Sacerdotes illis verbis,

Capit: 5. de Eccleſiaſtica Hierachia.

verbis, illa cæremonia, creauit atque consecrauit: Sicut misit me viuẽs Pater, ita & ego mitto vos. Hoc cùm dixisset, insufflauit, & dixit eis: Accipite Spiritum sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorũ retinueritis, retenta sunt. *Hic idem dicit Paulus:* Ascendens in altum, dedit dona hominibus. Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Euangelistas, alios autem Pastores & Doctores, ad consumationem Sanctorum, in opus ministerij, in ædificationem corporis Christi; donec occurramus omnes in vnitate fidei, & agnitione filij Dei, in virum perfectum, in mẽsuram ætatis plenitudinis CHristi. *Huic primo & summo Consecratori, Petrus cum omni multitudine fratrum, præsentauit IOsephum, qui vocabatur BArsabas, qui cognominatus est Iustus, & Mathiam, cũ illa præfatione:* Tu Domine, qui corda nosti omnium, ostende quem elegeris ex his duobus vnum, accipere locum ministerij huius, & Apostolatus, de quo præuaricatus est Iudas, vt abiret in locum suum.

Ioannis 20. *Ephe: 4.* *Actuum 1.*

Non solùm autem hic Consecrator est, sed etiam

ipse

ipse præsens huic negocio adest. Si enim vbi fuerint duo vel tres, *inquit Ambrosius*, ibi se futurum promisit: quantò magis vbi est Ecclesia, vbi mysteria sua sunt, inuocatus precibus Sacerdotum, ibi dignabitur suam impartire præsentiam. Credamus igitur diuinitatis hîc adesse præsentiam. Operationem credimus, præsentiam non credemus? vnde sequeretur operatio, nisi præcederet ante præsentia? *Matth. 18.* *De ijs qui mysterijs initiātur cap. 3.*

Huius autem Hierarchæ, quem summo loco cōsedisse videtis, manus nihil aliud sunt, quàm visibile instrumentum, externumq; signum & symbolum illius inuisibilis Sponsoris & consecratoris Iesu Christi. Ideoq; summum & principem, tanquam summi & principis Minister et Vicarius, in tota Ecclesia obtinet locum: Ideo omnes, siue Presbyteri, siue Episcopi, submissè ante illū inclinant capita sua. Ideo hic ipse Consecrator nihil omninò vel dicit, vel agit, non denique se loco mouet, nisi primùm ope & auxilio impetrato desuper à Patre luminum; à quo omne datum optimum, & omne donum perfectum promanat: ideo nihil ex sua persona loquitur, nihil sua facit autoritate. Nam & Moyses, *inquit Diuus* Iacobi 1. Ibid. cap: 5.

Areopagita, sacrorum Legis mysteriorum interpres ac præfectus, non priùs Aaronem ad Pontificalem dignitatem extulit, quem alioqui Deo charum esse, ac dignum Sacerdotio, existimauit; quàm ad id agitatus Deo consecrationis principe, consecrationis ritum & munus, vt Pontifex, executus est.

Cogitandum est igitur diligenter & considerate, & illis qui consecrari debent, apud quem Antistitem atque Hierarcham se sistant; apud illum scilicet, quem Iudicem viuorum & mortuorum aliquando conspecturi sunt. Cogitandum item & Regibus atque Principibus, omnibusq; illis, quibus Pontificis deligendi ac designandi potestas & auctoritas credita est; quem, et qualem virum, & quibus ex causis & meritis, huic tanto Pontifici & Hierarchæ offerunt, ne falsi & mendaces testes inueniantur apud Deum et homines. Neque enim facilè est Deum fallere, magnumq; Dei oculum, omnia cernentem, effugere. Illud item sciendum, nihil huic ipsi Pontifici difficilè, nihil arduum, nihil ad efficiendum impossibile; earum præsertim rerum, quarum administer ac dispensator constitutus est, fore: qui

tantum

tantum et tam potentem auctorem et consecratorem habeat; modò ipse ignauus et ociosus esse nolit; modò ipse officio suo non desit; modò in omnibus cœptis ac institutis suis, ad suum patronum & aduocatum recurrat.

Sponsore earum Nuptiarum explicato, ad Nymphostolos, siue Paranymphos, quos Latini Pronubos, nuptiarumq́; auspices, vocare solent: hoc autem est, exoratores, instructores, exornatoresq́; nuptiarum, transeamus. Omnes Prouinciæ Episcopi hi esse debent. Sic enim prima Nicæna statuit Synodus: Episcopum, *inquit,* conuenit, maximè quidem ab omnibus, qui sunt in Prouincia, Episcopis ordinari. Si tamen hoc difficilè fuerit, aut propter instantem necessitatem, aut propter itineris longitudinem; tribus tamen omnimodis in idipsum conuenientibus, & absentibus tamen pari modo decernentibus, & per scripta consentientibus, tùm ordinatio celebretur. *Nam & Mathias præsentibus vndecim, in locum de quo præuaricatus est Iudas, sufficitur; & Saulus, & Barnabas, eodem modo.* Erant, *inquit,* in Ecclesia

Act: 1.

Actuum 13.

quę est Antiochię, Prophetę & Doctores; dixitq; Spiritus sanctus: Segregate mihi Saulum & Barnabam, in opus ad quod assumpsi eos. Tunc ieiunantes & orantes, imponentesq; eis manus, dimiserunt illos. *Neque verò frustra & temerè, tot, & tantis testibus, hoc ipsum nititur Coniugium. Cùm enim Episcopus dux sit cæcorum, medicus ægrorum, doctrinæ custos, forma gregis; prouidendum erat diligenter, ne in ipso duce aliquid erroris, in medico pestis & ægritudinis, in doctore & magistro stultitiæ & ignorantiæ, in forma & exemplo gregis, aliquid turpitudinis & deformitatis insit; ne mercenarius pro pastore, ne lupus pro stabulario, ne fur & la-*
Matth: 6. *tro pro Doctore subrepat.* Si enim oculus fuerit nequam, totum corpus tenebrosum erit. Si lumen tenebrę sunt, ipsę tenebrę quales erũt? *Nihil earum rerum huius seculi Hæretici faciũt. Vanæ quis gloriæ ac popularis auræ œstro percitus: iræ ac odij facibus accensus: libidinis et cupiditatis ignes non ferens: duro telo paupertatis pressus: ausus quid breuibus Gyaris et carcere dignum: ad istos confugit, se Ducem, Doctorẽ, Hierarcham constituit: accipitur, auditur, laudatur,*

datur, omniaq́; flagitia illi facilè condonantur, modò impia dogmata & ipse sequatur, & alios doceat. Ideo semper paruuli fluctuantes sunt, ideo circumferuntur omni vento doctrinæ, in nequitia hominum, in astutia ad circumuentionem erroris: ideo nunquam sibi constant: ideo nusquã locum habent, vbi constanter defigant pedem. *Ephe: 4.*

Et pronubi quidem nostrarum nuptiarũ sunt hi, Circumstantiæ autem illæ. Tempus quidem, diei Dominici, hora tertia. Idq́; vetustissimo more. Solam enim maiores nostri, *inquit sacer Leo*, resurrectionis Dominicę diem eo honore dignam iudicauère, vt Sacerdotes qui sumantur, hoc die potissimùm consecrentur: nã quicquid est à Domino insigniùs cõstitutum, in huius diei dignitate est gestũ. In hac mundus sumpsit primum exordium: In hac per resurrectionem CHristi, & mors interitum, & vita accepit initium: In hac Apostoli à Domino prædicandi omnibus gentibus tubam sumunt, & inferendum vniuerso mundo sacramentum regenerationis accipiunt: In hac cõgregatis in vnum discipulis, Dominus dixit: Accipite Spiritum sanctum; quorum remise- *Epist: 82. 89.* *Ioan: 20.*

ritis peccata, remittuntur eis: & quorum detinueritis, detenta sunt. In hac denique promissus à Domino Spiritus sanctus aduenit: Et
Actuum 2. repleti sunt omnes Spiritu sancto, & cœperunt loqui varijs linguis, prout Spiritus sanctus dabat eloqui illis: vt cœlesti quadam regula insinuatum & traditum nouerimus, in illa die celebranda nobis esse mysteria Sacerdotalium benedictionum, in quo collata sunt omnia dona gratiarum.

Locus autem, Templum Deo consecratum, Altare Iesu Christi: Nam & illi primi Diuini Hierarchæ atque Pontifices sancti Apostoli, erant in Cœnaculo amplè & magnificè instructo, erant ad communem mensam, tùm quando Sacerdotes & Pontifices creati sunt. Ioan: 13. *Cœna enim facta, veteri & typico Sacrificio & Sacerdotio perfecto atque consumato, Lege charitatis et humilitatis per submissam lotionem pedum firmata, nouo reficiuntur cibo, atque ex nouo bibunt calice; nouum instituitur Sacrificium; noui recentis Sacrificij Ministri ac Sacerdotes: ita vt mensa illa cœlestibus refecta dapibus, pars inaugurationis & consecrationis eorum fuerit. Eodem*

modo

modo, dum Saulum, & Barnabam in opus ministerij elegit Spiritus sanctus, dicit Scriptura: Ministrantibus illis Domino, (quod Græcis mysticam significat oblationem) & ieiunantibus, id factum esse. *Indeq; profectum est, vt nulli Ordines sacri, ex illis qui maiores dicuntur, sine hac mensa, sine hoc altari, ipsaq; sacrorum mysteriorum communicatione & oblatione conferantur: quod iam tùm ab Apostolorũ temporibus profectum, & institutum esse, testis est Diuus Areopagita, qui dicit:* Nullum licere Sacramentũ perfici Hierarchici muneris, absq; diuina Eucharistia. *Hoc siquidem Sacramentum, omnium bonorum fons est & origo; per hoc tanquam per mundissimum canale, omnes perferuntur gratiæ, vt sint in fontem aquæ salientis in nobis in vitam æternam. Huius Sacramenti ritè conficiendi causa, omnes sacri Ordines instituuntur, & per hoc firmantur. Hoc mysterium est omnium diuinorum operum ac mysteriorum arabo, & vltima obsignatio.*

Actuum 13.

Capit: 3. de Ecclesiastica Hierarchia.

Ioan: 4.

Cùm igitur nobis demonstratum sit, inter quos hæ ipsæ nuptiæ contrahantur; quis nuptiarum

Spon-

Sponsor; qui auspices & pronubi; quis locus & tempus: nunc modum ipsum, in quo summa huius argumenti consistit, desponsationis eius texamus. Adducitur igitur inprimis nouus Sponsus ab exoratoribus atque pronubis, ad diuinum Hyerotelestem. Neque enim primis illis cœlestibus, ac verè aureis temporibus inuadebantur Episcopatus, neque illi qui Episcopi creabantur spontè currebant, aut Episcopatus fraude & violenter occupabant; sed quærebantur, sed ducebantur, sed vi & precario pertrahebantur. Sic Basilium deserta & solos locos sequentem, prodidit Chrysostomus: Basilius Gregorium. Sic Astemius orientis Præfectus, Theodosii mandato, dolo & insidijs ipsum Chrysostomum capit, ac planè vinctum ad præhendendum Constantinopolitanum Patriarchatum mittit: Sic GREgorius Magnus alieno vestitu in spelunca delituit, donec indicio igneæ columnæ proditus est: Sic Nilamon Monachus mortem sibi potiùs à Deo impetrauit, quàm vt à Theophilo ad Episcopatum pertraheretur: multi seipsos truncabant, ne Episcopi fierent. Quàm mœsta illa vox, Isaiæ verbis vsurpata, Nazianzeni fuit, posteaquam Episcopus

In Apologetico ad patrē.

scopus

ſcopus Saſimorum creatus eſt: Super me, *inquit*, *Eſa: 6.*
rurſus vnctio & Spiritus, & rurſus ego lugens
& triſtis incedo. Nam profectò, *inquit*, ars *In Apologetico primo.*
quædam artium & ſcientiarum mihi eſſe vi-
detur, hominem regere animal, omnium ma-
ximè varium & multiplex. Vt quemadmo-
dum in ſublimi & pendulo fune gradiētibus,
huc vel illuc deflectere minimè tutum eſt, nec
quælibet parua inclinatio paruum periculum
adfert; verùm eorũ ſalus ac ſanitas in æquili-
brio poſita eſt: ad eundem quoque modum v-
tramuis in partem quiſpiam, ſiue ob vitium,
ſiue ob imperitiam propendat, haud leue pe-
riculum tum ipſi, tum ſubditis imminet, ne in
peccatum prolabatur. *Nunc turba ruit. Neque cuiuſquã rei tanta ſeges et vbertas eſt, quàm vacante Epiſcopatu, candidatorum: tanquã non virtutis exemplum, ſed vitæ adiumentum et ſubſidium, hunc ordinem eſſe iudicent; ac non munus reddendæ rationi obnoxium, ſed imperium liberum ac referendarum rationum metu ſolutũ. Et ideò verendum eſt, ne illud exaudiant: Ipſi* *Oſeæ 8.*
regnauerunt, & non ex me: Principes extiterũt, & ego ignoraui. Quod metuo, ne ipſi fructus,

atque hæc omnium rerum perturbatio, abundè doceat.

Ducitur igitur ad ſuum Sponſorem nouus Sponſus: ducitur autem in veſtitu & apparatu candido, propter deſignationem illius candidæ &
Matth: 22. *nuptialis veſtis; ſine qua qui ingreſſus ad nuptias fuerat, eiectus eſt in tenebras exteriores.* Nemo
In Apologetico primo. enim magno & Deo, & Sacrificio, & Pontificatui, *dicit Gregorius*, dignus eſt, niſi qui priùs ſeipſum Deo hoſtiam viuentẽ & ſanctam exhibuerit, rationabilemq́; cultum gratum atq; acceptum oſtenderit, Deoq; Sacrificium laudis, ſpiritumq́; afflictum atque contritum obtulerit. *Veſtis ergo candida, innocentiæ velamina indicat. Ducitur in veſte & ornatu Presbyterali atq; Sacerdotali. Neq; enim in primeua illa Eccleſia licuit quenquam Epiſcopum creari, qui nõ per omnes Eccleſiaſticos gradus tranſierit, qui non per multos annos functiones omnium Ordinum exercuerit. Vnde illa laus Cornelij apud beatiſſimum martyrem & Pontificem*
Lib: 4. Epiſtol: 2. *CYprianum:* Non iſte, *inquit*, ad Epiſcopatum ſubitò peruenit, ſed per omnia Eccleſiaſtica officia promotus, & in diuinis adminiſtrationibus

nibus Dominum sæpè promeritus, ad Sacerdotij sublime fastigium, cūctis religionis gradibus ascendit; nec, vt quidam, vim fecit vt Episcopus fieret, sed ipse vim passus est vt Episcopatum coactus exciperet. *Eodem modo Gregorius laudat Athanasium, laudat Basilium. Athanasium quidem:* Cunctis, *inquit*, Ecclesiasticorum graduum muneribus deinceps perfunctus, Alexandrino populo, quod idem est ac si dixisset, vniuerso terrarum orbi, præficitur. *Basilium verò:* Ordine, *inquit*, & Spiritualis progresionis lege, hoc eum honore affecerunt. *Et adfert hac de re suum iudiciū:* Nauticam legem præclaram censeo, quę gubernatori primùm remos committit, deinde ad proram collocat; sicq; prioribus muneribus commisis, tandem eum post diuturnam maris verberationem ac ventorum gubernationem, ad gubernacula constituit. Eadem rei militaris est ratio. Miles primò, deinde Cēturio, tùm Imperator, hic optimus ordo est; ijsq; qui subsunt inprimis conducibilis.

IN laudibus Athanasii.

In laudib⁹ Basilij.

Sed & ipse pastor pastorum Iesus Christus, per omnia primùm tentatus est pro similitudine absque Hebr: 4.

peccato, priusquam Pontifex factus est, vt possit compati infirmitatibus multorum. Negocia enim oportet gerere Episcopum, *inquit S Ynesius,* quę simul omnes tangunt. Quę enim communia omnium sunt, vnum ipsum curare opus est, nisi criminibus omnibus obnoxius esse velit. Cùm inferiorum ordinum culpę, *scribit S. Leo,* ad nullos magis referendę sint, quàm ad desides negligentesq́; rectores, qui multum sæpè nutriunt pestilentiam, dum necessariam vel nesciunt, vel dissimulent adhibere medicinam. Quis autem ille est, *inquit Gregorius,* qui veritatis Antistitem & propugnatorem vnius diecule spacio, veluti simulachrum ex argilla, fingat; illum inquam, qui cum Angelorum classe & ordine futurus est; qui cum Archangelis Deum celebrabit; qui ad supernum altare sacrificia transmittet, simulq́; cum Christo Sacerdotio fungetur; qui figmentum instaurabit, imaginemq́; creatori sistet, & superno mundo opificem aget. Et quod maius est, dicam: Deus erit, & alios Deos efficiet. *Nunc autem illud euenit, quod idem Nazianzenus dicit:* Discipuli simul magistriq́; pietatis

Apud Nicepho: lib: 14. ca: 55.

Epistola 3.

In Apologetico primo.

In laudibus Athanasii.

designan-

designantur: alios ante purgant, quàm ipsi purgati fuerint: heri sacrilegi, hodie sacerdotes: heri extra sancta, hodie sanctorum arbitri & Antistites: veteres vitio, pietate rudes & recentes: (quòd gratię ac fauoris humani, non Spiritus opus est) qui cùm cœtera omnia violenter peruaserint, ad extremùm ipsam quoque pietatem tyrannide præmunt: quorũ non mores dignitati, sed dignitas moribus fidem astruit, ordine admodum præpostero: qui denique plura pro suis, quàm pro populi ignorantijs, sacrificia debeant. *Ideo nihil recto ordine, nihil canonicè, nihil more veteri in Ecclesiis geritur. Cùm primùm curandum erat, vt Ecclesia digni simus; deinde sacrario; & ita demum præfectura. Sanxit hoc vetustissimũ Sardicense Concilium, in quo Osius Episcopus sic loquitur:* Si fortè aut diues, aut scholasticus *Capite 13.* de foro, aut ex administratione Episcopus fuerit postulatus, vt non prius ordinetur, nisi ante & Lectoris munere, & officio Diaconi, aut Presbyteri, fuerit perfunctus; & ita per singulos gradus, si dignus fuerit, ascendat ad culmen Episcopatus. Potest enim per has pro-

motiones, quę habebunt vtique prolixum tempus, probari qua fide sit, qua modestia, qua grauitate & verecundia; & si dignus fuerit probatus, diuino Sacerdotio illustretur: quia conueniens non est, nec ratio vel disciplina patitur, vt temerè & leuiter ordinetur, aut Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, qui neophytus est: maximè cùm & magister gentium beatus Apostolus, ne hoc fieret, denunciasse & prohibuisse videatur; sed hi, quorum per longum tempus examinata sit vita, & merita fuerint comprobata. *Sanxerunt hoc idem Sanctissimi Pontifices, Cœlestinus, Leo, Gelasinus, Nicolaus primus.* Quid proderit per singula Clericos stipendia militasse, *inquit Cœlestinus*, & omnem egisse in domesticis castris ætatem, si qui sunt ex laicis, his præfuturi quæruntur? *Pulcherrimè eam totam rem sanctißimus explicat LEO:* Cùm omnis gradus militię Christianę de incrementis profectuum debeat æstimari, an possint cuiquam maiora committi? Meritò beatorum Patrum venerabiles sanctiones, cùm de Sacerdotũ electione loquerentur, eos demùm ido-

Cœlestinus in Decreto suæ Sanctionis.

Leo in Decretalibus suis Cap: 33.

GElasius in Decretalibus suis, Cap:3.

neos

neos ſacris adminiſtrationibus cenſuère; quorum omnis ætas, à puerilibus exordijs vſque ad prouectiores annos, per diſciplinę Eccleſiaſticę ſtipendia cucurriſſet, vt vnicuique teſtimonium prior vita præberet: nec poſſet de eius prouectione dubitari, cui pro laboribus multis, pro moribus caſtis, pro actibus ſtrenuis, celſioris loci præmiũ deberetur. Si enim ad honores mundi ſine ſuffragio temporis, ſine merito laboris indignum eſt peruenire, & notari ambitus ſolent, quos probitatis documenta non adiuuant; quàm diligens & quàm prudens habenda eſt diſpenſatio diuinorum munerum & cœleſtium dignitatum, ne in aliquo Apoſtolica & Canonica Decreta violentur: & his Eccleſia Domini regenda credatur, qui legitimarum inſtitutionum neſcij, & totius humilitatis ignari, non ab infimis ſumere incrementum, ſed à ſummis volunt habere principium: cùm valdè iniquum ſit & abſurdum, vt imperiti magiſtris, noui antiquis, & rudes præferentur emeritis? Omnis Eccleſiaſtica diſciplina reſoluitur, omnis ordo turbatur, dum in Eccleſia, qui nullũ ſubierũt mi-

niſte-

nisterium, peruerso eligentium iudicio, indebitum obtinent principatum. *Damnat plurimùm eo nomine Nicolaus primus Photiũ, qui laicus Constantinopolitanum affectabat Primatum:* Pridem, *inquit,* auditor esse debuit, & deinde institutor: sed hic docere priùs elegit, & deinde cœpit doceri; priùs sanctificare curauit, ac deinde sanctificari; priùs illuminare voluit, & postea illuminari. *eamq; ob causam et ipsum Photium, & eius consecratorem Gregorium Syracusanũ, loco et dignitate mouit. Nam si quid secus aliquando fiebat, tũ id vel ob summam necessitatem & excellentiam virtutis, vt in Nectario; vel imminentis periculi causa, vt in Tarasio; vel per miraculum cœlestemq; designationem, vt in Ambrosio factum fuisse legimus. Proinde monet diligenter idem Nicolaus Constantinopolitanam Ecclesiam:* Vt tales alere omni religione studeat eruditos viros, qui ad eum cardinem honoris dignè subrogari possint. Quòd non solùm, *inquit*, in tanto Patriarchatu obseruari omnino debet, verùm etiã in singulis quibusque ciuitatibus ex consuetudine Canonica, magna cum cautela, seruatur & custoditur.

Nicolaus Epistola prima ad Michaelẽ Imperatorem

Epistola 5.

Sic

Sic pertractus, sic vestitus, sistitur principi Hierarchæ, magni & sacrosancti Tabernaculi administro, nouus Sponsus, postulatur. Postulari enim debet Episcopus, non postulare. De Dei enim & CHristi eius iudicio, *dicit CYprianus*, de Clericorũ omnium testimonio; de plebis, quę adest, suffragio; & de Sacerdotum antiquorum & bonorum virorum collegio; loco & gradu Cathedrę Sacerdotalis vacante; Dei voluntate, atque omnium consensione, creari & consecrari debet Episcopus. Postulat, *dicunt sacri pronubi*, Reuerendissime Antistes, sacra mater Ecclesia, vt hunc præsentem Presbyterum ad onus Episcopatus subleuetis. *Illud apertè declarantes, neq; Reges, neq; Principes, neque plebem, aut ciuitatis magistratum, sed Hierarchicam ordinationem atque benedictionem Episcopum constituere; illorum testimonium tantum, huius auctoritatem esse.* Libro 4. Epistola 2.

Sic constituto & postulato nouo Sponso, cùm rectè norit sacer Antistes, plenas nuptias tribus quasi contineri partibus, Fide, Sacramento, & Prole: Ne quid festinè & properè faciat, neuè cito cuiquam, iuxta Apostoli præceptum, manus 1. Tim: 5.

imponat, secundum Decretum Carthagineñ Cõcilij: primùm ad examen fidei, quod tanquã fundamentum & basis totius ædificij est, sese cõfert. Fides autem cùm primùm in sensu elucescere debeat, deinde in moribus, ad vtrunque doctrinæ genus explorandum se confert; tàm quòd in sermone, quàm quòd in opere vitæq; exemplo consistit. Et primùm de primo genere fit inquisitio. Num doctrinam veteris et noui Testamenti, cuius magister et interpres esse debet, rectè norit? Absurdum enim est, *inquit Gregorius*, & salutis Doctorem, & Antistitem, salutis principia ignorare. *Et num prudentiam suam, quantũ illius capax est natura, diuinæ scripturæ sensibus accommodare velit? Quod dum sanctè professus fuerit, proponitur illi vniuersæ fidei summa; eorum præsertim capitum, quibus vniuersa religio Christiana continetur: Summæ ac diuiniss. Trinitatis cõfessio; incarnationis, salutisq; nostræ œconomia; spes vitæ & resurrectionis futuræ; Sanctorũ communio; ac vnius sanctæ Catholicæ et Apostolicæ Ecclesiæ auctoritas: vbi illa maximè inculcari solent, quæ aliquo modo praua et insidiosa Hæreticorum curiositate & malicia,*

In laudibus Athanasii.

eo tem-

eo tempore in dubium sunt vocata, aut quæ aliqua labe insidiator salutis nostræ aspersit Diabolus; ne quid ex communi contagione contraxerit ille, qui cæterorum norma & regula esse debet. A sensu ad mores transfertur oratio, proponuntur summa capita muneris Episcopalis; & num ea seruare, in eisq; sese exercere ac elaborare velit, ab eo summo exequitur studio. Maximè num tam exhibere paratus sit, *vt dicit Bernardus*, quàm exigere obedientiam; vt tantã occupaturus sedem, illud recognoscat primùs Centurionis: Et ego, *inquit*, sum homo sub potestate, habens sub me milites. Vt priùs agnoscat se hominem quàm potentẽ, quò propriȩ subiectionis experimento discat sua moderari imperia. Nam & conditor Cæsaris, Cȩsari non cunctatus est reddere censum. Quȩ enim à Deo sunt, ordinata sunt. Viderint ergo huius rei disuasores, quale sit Dei ordinationi resistere. Plurimum se Episcopo deferre putant, cùm eũ Christo præferre conantur: ipso reclamante, Non est seruus maior domino suo. Quod non dedignatus est magister & dominus, talis præsertim, indignum sibi iudi-

Ad HEnricũ Senonensem Archiepiscopum Epi: 42.

Lucæ 7.

Matth: 22.

Roma: 13.

Ioan: 13.

cabit ſeruus bonus, & deuotus diſcipulus? Stupenda inſania. Animarum non cunctor turbas mihi cuſtodiendas colligere, & vnum ſuper me grauor proprium habere cuſtodē? Illi etſi honorant, onerant: hi non tam premunt, quàm protegunt. Quis dabit mihi centū in mei cuſtodiā deſignari paſtores? Quantò plures ſentio mei cuſtodiam gerere, tantò ſecurior exeo in paſcua. Principem te conſti-
Ecclеſ: 32. tuerunt, eſto inter illos tanquam vnus ex illis. Vt te putemus tanquam vnum ex illis, videamus te tam exhibere paratum, quàm exigere obedientiam; videamus tam libenter præpoſitis obtemperare ſubiectum, quàm imperare ſubiectis. Quod ſuperiori non præſtitiſti, ab inferiori non petas.

Interrogatur ergo; Num ea, quę in diuina Scriptura legit & intelligit, plebem cui præferendus eſt, & verbis & exemplis docere velit? Num Traditiones orthodoxorum Patrum, ac Decreta Sanctę & Apoſtolicę Eccleſię, & ipſe ſeruare, & alios ſtudioſè docere, propoſitum habeat? Num ipſe ſuperiori poteſtati beati Petri, eiuſq; ſucceſſorum, penes quem ſummā

regi-

regiminis sui primus & summus Pontifex reliquit Iesus Christus, per fidem, subiectionē, & obedientiam, secundum Canonum auctoritatem, more & lege veteri sese subijciat? Num mores ab omni malo temperare, & quantum poterit, Domino adiuuante, ad omne bonum commutare: castitatem & sobrietatem, cum Dei auxilio, custodire & docere: diuinis negocijs mancipari, & à terrenis negocijs & lucris alienus esse; ne scilicet oculos, qui moderandis gressibus præeunt, cura pulueris obscuret? Caput namq; subiectorum sunt cuncti, qui præsunt: & vt rectè valeant pedes itinera carpere, hęc proculdubio caput debet ex alto prouidere: Num humilitatem & patientiam in seipso custodire, & alios docere velit? pauperibus item & peregrinis, omnibusq; egentibus, propter nomen Domini, affabilis et misericors esse?

Quæ omnia vbi ille sanctè, & bona fide seruaturum se, quantum humana fert conditio, promiserit; summa eius oneris, quod subeundum est, ob oculos illi, tanquam in compendio, ponitur: Episcopum oportere iudicare, interpretari, con-

ſecrare, ordinare, offerre, & baptiſare. Quod onus cùm non ſit humanarum virium, ſed et Angelicis ipſis humeris ſit ſublimius, cùm ab eo ſolo
2. Cor: 3. *nobiſcum portari poſſit, à quo eſt omnis ſufficientia noſtra: conferunt ſe omnes, Conſecrator, ſimul Sponſus, Pronubi, ac tota Eccleſia, ad cõmunem orationem. Et vt ſe recognoſcant eſſe*
Epheſ: 2. *ciues ſanctorum, domeſticos Dei, populum ſupernæ Hieruſalem, adiungunt orationes & ſupplicationes Sanctorum; vt quod eorum fragilitas non poteſt, iſtorum victorialis autoritas impetret; vt qui iam ſunt ſecuri de ſuis, ſint ſolliciti de noſtris. Super nouum igitur Sponſum, pronum ante conſpectum Dei iacentem, Deum Patrem, ac Christum Dominum exorant:* vt illi viro, vtilitati Eccleſię prouidens, benignitas omnipotentis diuinę gratię ſuę tribuat largitatem: vt illum benedicere, ſanctificare, & conſecrare ipſe dignetur.

Quo loco diligenter mihi ſunt commonendi illi, qui aliquando hoc tantum munus ſubire debebunt; vt non tùm primùm vbi ad diuinum ſiſtuntur Hierarchã, de his ipſis muneris & functionis ſuæ partibus cogitet; hisq; rebus, quæ illis

credenda, seruanda, docenda, vindicanda proponuntur, sed longè ante vires suas explorent. Si enim tunc primùm, *inquit Bernardus*, hæsitare incipias, id quidem serò. Ante, iuxta consilium Saluatoris, sedisse debueras, ante æstimasse opus, metiri vires, ponderasse sapientiam, merita comparasse, sumptus computasse virtutum. *Quid enim indigniùs est? quid maiore pœna dignum? quàm in conspectu Dei et Angelorum eius, in conspectu Ecclesiæ vniuersæ, id se scire profiteri, quod ignores; id velle, quod nolis; id posse, quod nullo modo possis? Non tum igitur hæc talia cogitanda sunt, dum iam diuino astamus Altari; sed tùm, dum ambitiosè discurrimus, prensamus, cœlum & terram, modò optatis potiamur, miscemus. Neq; enim erit adeò desperatus & perditus animus; qui si maiestatem & amplitudinem earum rerum secum diligentiùs considerauerit & expenderit, qui non concidat, qui se dare præcipitem velit, qui sententiam futuri iudicis, quam veluti manu sua subscribit, nõ exhorrescat. Ne illud exaudiat:* Nescis quid petis. *Tu quidem coram me, atq; Ecclesia hac, ore tuo profiteris, te velle & posse calicem meum bibere,*

De Consideratione Lib: 2.

Lucæ 14.

Matth: 20.

bere; vitam & mores meos imitari; curam et sollicitudinem meam, quam in pascendis ouibus meis suscepi, studio & diligētia tua exprimere; crucem meam ferre: cor autem tuum totum in vanæ gloriæ studio occupatum, in lucro & quæstu detentum, omni libidine & cupiditate ardens, ab his tuis promissis est alienissimum. Ut autem hi tam sublimes honores in eius vanitatis homines conferantur, non est voluntas Patris mei; hæq; ipsæ sedes & dignitates, alijs moribus sunt præparatæ à Patre meo: Et hos quidem Consecratores tuos, tanquam homines, diuini sensus & summæ rationis ignaros, fallere poteris; Deum autem, apud quem conscientia nuda est, quem ignota non transeunt, occulta non fallunt, qui cognitor est secretorum et scrutator cordium, fallere nunquam poteris. Est profectò hic metus omnium maximus, hoc periculum omnium extremum; huic quidem certè, qui & operæ præclarè nauatæ magnitudinem, & rei infeliciter gestæ, miserum et perniciosum exitum intelligit.

Iuuat hoc loco apponere partem eius examinis, quam secum inibat, priusquam Pontificatū præhenderet, magnus ille Theologus Nazianzenus;

vt sit

vt ſit quaſi norma & exemplum, quod vnusquiſque noſtrûm, priuſquàm ad tantum munus accedat, ſecum expendere debeat. Quo tandem modo externum illud Sacrificium, illud magnorum myſteriorum exemplar, præſidenti animo ipſi offeram, aut quo modo Sacerdotis habitum nomenq́ ſubibo, priuſquam manus pijs actionibus conſecrâro; priuſquam creaturis rectè & ſanè, atque ad creatoris ſolum admirationem, non autem ad detrimentum, oculum aſpicere aſſuefecero: priuſquam diſciplinę Domini aures ſatis aperuero, ac mihi adijcietur auricula nequaquam durè audiens, aureaq́ inauris precioſo Sardio adſtricta; hoc eſt, ſapientis ſermo auri benè audienti: priuſquam ore, labijs, & lingua, ita meipſum comparâro, vt & ore aperto ſpiritum traham, aut in myſteriorum dogmatumq́ pronunciatione, dilatato impletus ſpiritu fuero; & labia, vt Sapientię verbis vtar, diuino ſenſu conſtricta habuero, addam etiam tempeſtiuè ſoluta: & denique lingua exultatione perfuſa erit, diuinæque melodię plectrum effecta, ad Dei gloriam celebrandam ſeſe excitans, ſimulq́ cum

In Apologetico primo.

Miſſæ Sacrificium quomodo offerendũ.

Pſal: 118.

Pſal: 8.

Eccleſ: 21.

Pſal: 56.

Pſal: 136.

Psal: 17. eo diluculo exurgens, ac præ labore faucibus
Psal: 39. ipsis adhærens: priusquam pedes meos ceruo-
rum ritu instructos & præparatos, ad petram
Psal: 72. firmâro, piosq; et Deo gratos incessus meos ita
Roma: 6. directos habuero, vt nec tantillum temporis,
Psal: 11. nec vllo modo effunderentur: priùs denique
Prouer: 22. quàm omnia corporis membra iustitię arma
facta erint, omnemq; mortalitatem abiece-
rint, à vita absorptam, spirituiq; loco ceden-
tem? Ecquis porrò antequam puris & ignitis
Dei eloquijs cor perustum habuerit, (id quod
fit, cùm scripturę ipsi aperiuntur) eaq; super
latitudinem cordis trifariam descripserit? vt
Christi mentem habeat, atque in thesauros
promiscuę multitudini abditos, inuisibiles, ac
tenebrosos penetrârit; vt opes in ipsis condi-
tas intueatur, aliosq; locupletes & copiosos ef-
1. Cor: 2. ficere posit, spiritualia spiritualibus confe-
Psal: 26. rens? Ecquis antequam Domini beneplacitũ,
ita vt par est, perspexerit, templumq; eius vi-
1. Cor: 3. sitauerit; vel potiùs Dei viui templum viuum
factus fuerit, Christiq; in spiritu domicilium?
Ecquis antequam figurarum & veritatis co-
gnationem & discrimen agnouerit, ab illisq;

sece-

ſecedens huic ſe adiunxerit; vt literę vetuſta-
tem fugiens, ſpiritus nouitati ſeruiat; atque à
lege, quę in literę abrogatione & abolitione
ſpiritualiter expletur, ad gratiã pure planeq́;
tranſiliat? Ecquis antequã & vitę probitate,
& ſpeculatione, per omnes Chriſti appellati-
ones ac vires & facultates, tàm ſublimiores il-
las ac primas, quàm quas poſtremò humilio-
resq́; ſubijt, perrexerit, nimirum Dei, filij, i-
maginis, verbi, ſapientię, veritatis, lucis, vitę,
potentię, vaporis, defluxionis, ſplendoris, fa-
ctoris, regis, capitis, legis, vię, portę, funda-
menti, petrę, margaritę, pacis, iuſticię, ſan-
ctificationis, redemptionis, hominis, ſerui,
paſtoris, agni, Pontificis, victimę, primogeni-
ti ante creaturam, primogeniti ex mortuis, re-
ſurrectionis? Ecquis, inquam, has res & no-
mina incaſſum audiens, nec dum commercio
vllo cum verbo habito, nec ipſius, quatenus
vnumquodq; horum vero nomine appelletur,
particeps factus? Ecquis denique antequam *Pſal: 44.*
quieto animo, atque ab huius vitę negocijs *1. Cor: 2.*
tranquillo fuerit, Deiq́; ſapientiam, illam in- *1. Cor: 3.*
quam, in myſterio reconditam, accipere no-

Hebr: 5. rit, ſed ætate adhuc tenera ſit lacteq́; alatur, nec inter Iſraëlitas adhuc numeretur, nec in Dei caſtris acieq́; recenſeatur, nec Chriſti crucem virilibus humeris ferre queat, imò nec præſtantius fortaſſe aliquod corporis membrum ſit, læto tamen alacriq́; animo ſe Chriſti Eccleſię in caput conſtitui patietur? Nemo profectò, qui quidem conſilio meo ac iudicio ſtandum putabit. *Ex quo examine, illud tandem colligit & concludit:* Ac proinde, *inquit,* ſic mecum ipſe loquebar: Alius mercaturę cauſa nauiget, & longa maria transmittat, & cum ventis fluctibusq́; perpetuò colluctetur; magna vel operæprecia facturus, ſi ita caſus tulerit, vel pericula aditurus, quiſquis nimirum vel nauigandi peritia, vel negociandi arte excellit. Mihi verò melius atque optabilius eſt in terra quietem habenti, atque exiguum aruum & dulce ſulcanti, & lucra & mare procul ſalutanti, exiguo ac rigido pane vitam, vt potero, ſuſtentare, eamq́; tutam tranquillamq́; ducere, quàm ob ingentes quæſtus graue diuturnumq́; periculum ſubire. Quemadmodum enim magno & excelſo viro detri-

Nemo ſapiens læto animo creatur Epiſcopus.

Tranquillam vitam parcè ac duriter agere præſtat, quàm Epiſcopum eſſe.

menti

menti loco habendum eſt, res magnas non aggredi, nec virtutem ad multos propagare, ſed in paruis leuibusq́ rebus defixum hærere, ac velut magno lumine paruam domum illuſtrare; aut virilibus armis puerile corpus obtegere: ita contra paruo homini ſecuritas in eo conſiſtit, vt non magnopere ſeſe oneret, nec grauiori, quàm eius vires ferre queant, ſarcinę caput ſupponens, ſimul & ridendum ſeſe propinet, & in periculum coniiciat: quemadmodum ſcilicet nec aliį cuiquam turrim ædificare conuenit, quàm ei, cui ad eam prorſus abſoluendam ſuppetunt facultates, vt ſcriptura teſtatur. Meliusq́ eſt aliis, qui artis peritia præſtent, habenas noſtri concedere, quàm indoctos & imperitos aliorum aurigas eſſe: pręſtareq́ candidam aurem ſubmittere, quàm ſtolidam linguam mouere. *Hæc Nazianzenus.* *Lucæ 14.*

Verùm dicet quis: ſponte tantus honor ad me defertur, omnis cognatorum & agnatorum manus cogit vimq́; adfert, dementemq́; fore prædicat, ſi tantam repudiauero dignitatem: at is vocat, penes quem eſt legitima vocandi poteſtas & auctoritas. Huic verò homini hac venuſtiſſima

 reſpon-

respondet similitudine CHRYSOSTOMUS:

Libro 4. De Sacerdotio.

Etenim quæro ex te, si quem suspicamur fabrum esse, ad opus vocemus, sequaturq; ipse: deinde manus admouens materię ad ædificiũ paratę, ligna, itemq; & lapides auertat, opus autem sic coagmentet, sic domum ædificet, vt statim collapsura ea sit, num ille sese abundè hac defensione tutaturus est; si dixerit, ab alijs se coactum, non etiam vltrò ad ædificandum accesisse? Certè nequaquam, idq; iure optimo: oportebat enim vel alijs ad id vocantibus pedem referre ac tergiuersari. Itáne verò qui ligna ac lapides auertit faber, huic nullus prorsus suffugij locus, quò minus pœnas pendat: qui verò animas negligenter ædificans perdiderit, hiccinè alienam vim abundans sibi suffugium præsidiumq; putabit? & quo id pacto non valdè ineptum atque absurdum? nondum enim adijcio, nolentem à nemine cõpelli posse: sed & ipsum volo vim fuisse immodicam perpessum, artibusq; varijs circumseptum, vt in retia caderet. Hoccinè igitur illũ à supplicio eximet? ne obsecro, ne eò vsq; nobis imponamus, neque simulemus ignorare

nos

nos ea, quę vel admodum pueris nota esse possunt: reuera enim quum rationis reddendę tempus aderit, ignorantię simulatio hæc nihil nobis allatura est præsidij. Principatum huiusmodi nihil ipse ambiuisti, imbecillitatis tuę conscius? Probè id ac rectè. Oportebat ergo cum eodem hoc consilio, vocantibus etiam alijs, tergiuersari. Annè quum te nullus vocaret, imbecillus tu, ac minimè idoneus eras: vbi primùm verò comperti sunt qui honorem ad te deferrent, de repentè in valentem atq; idoneum euasisti? Certè huiusmodi res ridicula prorsus ac nugatoria est, eademq; extremo etiam supplicio digna. *Hæc autem proferentes, non eos, vt cum GREgorio Romano Pontifice loquar, qui rectè possint deterremus, sed ab appetitu tanti oneris cordis infirmitatem munimus, ne imperfecti quoque culmen arripere regiminis audeant: & qui in planis stantes titubant, in præcipitio pedem ponant.*

Absoluto fidei examine, augustiore sibiq; peculiari magis nouus Sponsus induitur habitu. Calceatur pedes ad anunciandum Euangelium pacis;

pacis; vt eat, non stet; laboret, non ociosus delitescat. Induitur interioribus quibusdam tunicis, interioris & occultæ deuotionis, innocentiæ & integritatis perfectionem denotantibus; cuius solus Deus purarum animarum vnicus sponsus inspector est; & cuius suauitatem illi soli norunt, qui experiuntur: intus enim est qui iudicat, intus quod iudicatur, vt internorum cura in externorum nimia occupatione non minuatur. Induitur item Dalmatica, latas manicas habente.

Titum 1. Oportet enim Episcopum, sicut Dei dispensatorem, hospitalem esse, benignum, liberalem, non turpis lucri cupidum. *Maioris enim peculij dispensatorem plura expendere oportet: qui diuitias opesq; veras esse putet, si non studio omni aliena bona corradat; sed vti indigentium penuriam sua liberalitate adimat, qui sua commoda propinquorum bona deputet.* Egentis enim

In secunda parte pastoralis, cap: 7. mentem, doctrinę sermo non ita facilè penetrat, *inquit Gregorius*, si hunc apud eius animū manus misericordię non commendat. Tunc autem verbi semen facilè germinat, quando hæc in audientis pectore pietas prædicantis

Psal: 111. rigat. *De quo illud dicatur*, Dispersit deditq;:

Non

Non fisco, non Hæretico, potenti et ~~*non*~~ non *factioso ciui, non carni & sanguini, non tenaci, et quæ nunquam compleri potest, arcæ; tantò minus nō libidini & cupiditati, sed dispersit dedit pauperibus: hoc est, seminaria futuræ pietatis & eruditionis extruxit; adolescentes præstantes ingenio quàmplurimos domi, forisq;, opibus suis educauit: Parœcijs desertis ac depopulatis Pastores & Sacerdotes suis copijs aluit: redeuntes ab errore, benignè & liberaliter suscepit; captiuos redemit; virgines orbas elocauit; peregrinos hospicio suscepit; viduis, orphanis, morbo ac ætate fractis, opem tulit:* Dispersit, dedit pauperibus; iustitia eius manet in seculum seculi, cornu eius exaltabitur in gloria. Fœnus hoc solum, *inquit sanctus LEO*, aspicere & exercere debemus; vt quod hîc misericorditer tribuimus, ab eo Domino, qui multipliciter & in perpetuum mansura retribuet, recipere valeamus. *Neque enim nos hæreditate possedimus Sanctuarium Dei, sed alienæ sortis dispensatores sumus.* Cuius peculij vsus quidem, *inquit Bernardus*, est bonus, abusio mala, sollicitudo peior, quæstus autem turpissimus.

Epistola 1. *Cap*: 4.

Psal: 82.

Lib: 2. *de Cōsideratione.*

Dispensationis autem huius, *inquit Chrysostomus*, modus ille, si Ecclesiasticę facultates neq; redundent, neque temporibus necessarijs desint. *Verùm de munificentia Pastoris satis.*

Adijcitur autem ornatus hic super Sacerdotalem habitum, ad indicandas eas actiones atque operationes, quas ipse praeter alios Sacerdotes, peculiari quodam modo exercere solet: quales sunt illae, vltra regiminis, doctrinae ac iurisditionis rationem; quas ex Graecis Areopagita, ex Latinis verò Leo Papa, ex antiquißimo ritu recensent. Presbyterorum (vt eorum verbis vtar) & Diaconorum, atque Virginum consecratio, constitutio Ecclesiae atque Altaris, benedictio item eorundem & vnctio, per impositiones manuum fidelibus baptisandis, vel conuersis ex haeresi, paracleti Spiritus sancti traditio; quale item est Chrisma conficere, Chrismate baptisatorum frõtes signare, publicè in Missa poenitentes reconciliare, formatas Epistolas mittere. Haec enim omnia illicita sunt Chorepiscopis atq; Presbyteris, (inquit sanctus Leo) qui ad exemplum & formam septuaginta discipulorum esse noscũtur: qui quanquam Consecrationem habeant, Pontificatus ta-

De Ecclestica Hierar. Ca: 5. Leo Epist: 88.

tus tamen apicem non habent. Quæ omnia solis deberi summis Pontificibus, authoritate Canonũ præcipitur: vt per hoc, & discretio graduum, & dignitatis fastigium, summi Pontificis demonstretur. Sed neq; coram Episcopo licet Presbyteris in baptisterium introire; nec præsente Antistite infantem tingere, aut signare; nec pœnitentem, sine præceptione Episcopi sui, reconciliare; nec eo præsente, nisi illo iubente, Sacramentum Corporis & Sanguinis Christi conficere; nec eo coram posito populum docere, vel benedicere aut salutare, nec plebem vtiq; exhortari.

Sic igitur vestito & ornato Sponso, à fide fit transitus ad Sacramentũ: transfert se Sacer Consecrator ad eas operationes, quæ verè sanctæ sunt sanctosq; efficiunt: quæ ex antiquissima & Apostolica traditione, sacris primùm signis & actionibus, deindè mysticis vnctionibus continentur. Actiones & signa sacra, à Dionysio, tantorum mysteriorum diuino interprete, hæc numerantur. Primũ, ἡ πρὸς τὸ θεῖον θυσιαστήριον προσαγωγή, καὶ ὑπόπτωσις. *hoc autem est, aditus ad diuinum altare, ac submissa genuum inflexio. Quod signum, et acti-*

In eodẽ quinto Capite.

onem designare docet, Eum qui instituitur Pontificali consecratione, vniuersam suam vitã, omnemq; mentis integritatem, Deo summo ac primo consecratori subiĳcere & resignare debere; ad eiusq; nutum & voluntatem eam peragere, castissimumq; Deoq; dicatum aditum, qui dignus sit & conueniens, quantũ fieri possit, diuino, sanctissimo, ac sacro Altari, ad quod mentes, quæ diuinam speciem præseferunt, consecrantur.

Secundum signum & actio, est ἡ τῆς ἱεραρχικῆς χειρὸς ἐπίθεσις: *id est, Sacri Hierarchæ, ac reliqui collegii manuũ impositio. Tangit enim Princeps consecrationis Pontifex, ac deindè cæteri omnes, illius qui consecratur caput, manusq; illi imponit: quod signum & actio*, primum diuinũ, *vt idem inquit Dionysius*, præsidium declarat; quo, tãquam sancti pueri, illi qui consecrãtur, patris charitate foueri solent, illisq; facultatem ac vim Ecclesiastici ordinis tuendi largitur, contrariasq; potestates procul ab eis arcet. Docet deinde omnia officia & munera sacri Ordinis exequi, eos qui consecrantur; vt sub Deo agẽtes, eumq; omnium suarum actionum habẽtes ducem in omnibus.

Tertiũ

Tertium ſignum eſt, ἡ σταυροειδὴς σφραγίς: *id eſt, crucis obſignatio, quæ ſignificat omnium animi ſimul corporisq́; cupiditatũ ceſſationem, diuinæq́; vitæ imitationem, immoto oculo aſpicientem Chriſtum crucifixum, qui ad crucem vſq; & mortem expers omnis peccati peruenit; eosq́; qui ita viuunt, vt eum imitentur, carnemq́; ſuam cum illo crucifigunt, quod crux iſta deſignat, ſibi ſimiles participes libertatis ſuæ à peccato efficit, obſignans eos ſigillo & imagine crucis, iuſtitiæ et innocentiæ ſuæ. Quid enim eſt aliud hæc crucifixi imago, quàm forma et exemplar perfectũ mortificationis omnium cupiditatum noſtrarum? In hoc enim ligno omnia deſideria noſtra, omnes nimiæ ſollicitudines, omnes cupiditates noſtræ, confixæ & mortuæ ſunt. Quæ enim ambitio ſanari poterit, quàm hæc ipſa incredibilis humilitas Chriſti in cruce pendentis non ſanat? Quæ auaritia curari, quàm hæc nuditas, ac planè extrema paupertas non curat? quæ libido extingui, quàm hæ ipſæ aridæ faces fele et aceto imbutæ, ſalutis noſtræ non extinguũt? Vnde Bernardus:* Singuli, *inquit*, illiciti motus animi mei, ſinguli ſunt in te Deus cõuicia: vt puta iracũdiæ mo- *Epiſtola 42.*

 tus in

tus in mansuetudinem tuam, inuidię in charitatem, luxurię in sitim tuam, cupiditatis meę in nuditatem, fastus in tuam extremam humilitatem:

Quartum sacrū Symbolum est sacraq; actio, huicq; ordini quasi propria & peculiaris, & quæ in nulla alia consecratione adhiberi solet, præter eam quæ Pontificis est, ἡ τῶν λογίων ἐπὶ κεφαλῆς ἐπίθεσις: *hæc autem est, sacrorum librorum super caput et humerum eius qui consecratur, sanctißima impositio. Cuius modum & rationem sic explicat Carthaginen̄ Conciliū:* Duo aßistentes Episcopi, ponunt & tenent Euangeliorum codicem super caput et ceruicem eius qui consecratur, & vno super eum fundente benedictione; reliqui omnes qui adsunt, manibus suis caput eius tangunt. *Quid autem sibi ea actio velit, diuinus explicat Areopagita:* Quoniam, *inquit,* perficiens omnis Sacerdotij vis & scientia, à diuina mysteriorum auctore bonitate diuinis Pontificibus datur, iure ac meritò in capitibus Pontificum, scripta diuinitùs tradita ponuntur, quę compendio scienterq; omnem Theologiam, omnem Dei operationem, doctrinā

Ibidem.

sanctam,

ſanctam, diuina & ſacra verba & opera, orationes & actiones, quas Hierarchia noſtra habet Dei benefici conceſſu ac munere: quod diuinus Pontifex, omni quidem facultate quę Pontifice digna eſt, prǽditus eſſe debeat, & omnium ſacrarum interpretationum atque factorum, quę Hierarchiam attingunt, vera atq; à Deo tradita ſciētia non illuſtrari modo, verùm etiam alijs, vt Pontifici conſentaneum eſt, tradere; perficereq́; diuinis ſcientijs ac ſummis, vt ita dicam promotionibus ex Pontificis dignitate omnia, quę in tota Hierarchia maximam vim perficiendi habens. *Ex multis enim & varijs functionibus, quæ Epiſcopum attingunt, illa propria ac quaſi peculiaris eſt, Euāgelium prædicare;* vt potens ſit, *inquit Paulus,* in doctrina ſana, & eos qui contradicunt arguere. *Itaq; in priſca illa et veteri Eccleſia, nemo hoc docendi pulpitum conſcendebat, niſi is qui Epiſcopus eſſet; vel ſi fortè aliqua ſumma infirmitate præpedichatur, Presbytero quidem cuipiam hoc munus delegabat: ita tamen, vt ipſe eius doctrinæ teſtis & iudex intereſſet. Itaq; ægri etiam Pontifices, nonnunquam in lectis ad templum* Titum 1.

plum adferebantur, vt eius doctrinæ quæ populo tradebatur, testes & arbitri interessent; ne quid illis inscijs atq; incautis, hæreticæ labis & pestis subreperet. Non in capite autem tantũ sacer Codex Episcopi ponitur, sed in humero etiã: Vt primus ipse hoc iugum subeat, ac in societate Iesu Christi trahat: vt populo Dei more sancti Mosis, atq; adeò Iesu Christi præeat, ac viam per huius vitæ turbulentum pelagus pandat, angustamq; illam semitam & asperam, primus terat ac muniat. Vt illud posit dicere cum CHristo:

Matth: 11. Discite à me, quia mitis sum & humilis corde.

Ioan: 13. Exemplum enim dedi vobis; vt quemadmodũ ego feci, ita & vos faciatis. *Et illud PAuli:*

1. Cor: 4. Imitatores mei estote, quemadmodum ego Christi. Nam si pastor, *inquit GREgorius*;

Prima parte pastoralis, Cap: 2. per abrupta graditur, grex profectò ad præcipitia sequetur. aut qua præsumptione percussum mederi properat, qui in facie vulnus portat? tantumq; debet actionem populi actio transcendere Præsulis, quantum distare solet à grege vita Pastoris. Qui enim loci sui necessitate exigitur summa dicere, hac eadem necessitate compellitur summa monstrare; ne

subditi

ſubditi in exẽplo eius qui præeſt, quaſi in obſtaculo itineris offendant. Sacerdotes nanq; vocamur, quòd ideo præſumus, vt ſacrum ducatum fidelibus præbeamus: nullíq; illicitum videtur, *inquit Ambroſius*, quòd ab Epiſcopo quaſi licitum perpetratur.

De Dignitate Sacerdotali, Cap: 6.

Quinta & vltima diuina eſt actio, quam ſacer Dionyſius τὴν ἀνάῤῥησιν: *hoc autem eſt, vt ſacrum exponit Carthaginẽſ Concilium, eam quæ ſuper eum qui conſecratur funditur benedictionẽ: quæ talis eſt:* Propitiare, *inquit*, Domine ſupplicationibus noſtris, & inclinato ſuper hunc famulum tuum cornu gratiæ Sacerdotalis, benedictioniſq; tuæ in eum infunde virtutem. *Prorumpitq; ſacer Antiſtes in diuinas laudes*, eum eſſe honorem omnium dignitatum, qui gloriæ eius ſacris famulantur ordinibus. Qui per Moyſen famulum ſuum, ſecreti familiaris affatu, inter cætera cœleſtis documẽta culturæ, de habitu quoq; indumẽti ſacerdotalis inſtituens, electum Aaron myſtico amictu veſtiri inter ſacra iuſsit; vt intelligentiæ ſenſum de exemplis priorũ caperet ſecutura poſteritas: ne eruditio doctrinæ eius vlli deeſſet ætati.

Cùm & apud veteres reuerentiam, ipſa ſignificationum ſpecies obtineret, & apud nos certiora eſſent experimenta rerum, quàm enigmata figurarum. Illius nanq; Sacerdotij anterioris habitus, noſtrę mentis ornatus eſt; & Pontificalem gloriam non iam honor cõmendat veſtium, ſed ſplendor animarum. Quia & illa quę tunc carnalibus blandiebantur obtutibus, ea potiùs quę in ipſis erant intelligenda poſcebant.

Precatur deinde, Vt ei famulo ſuo, quem ad ſummi Sacerdotij miniſterium elegit, eam gratiam largiatur: vt quicquid illa velamina in fulgore auri, in nitore gemmarum, & in multimodi operis varietate ſignificabant, hoc in eius moribus actibuſq; clareſcat. Vt compleat in Sacerdote ſuo miniſterij ſui ſummam, & ornamẽtis totius glorificationis inſtructum, cœleſtis vnguenti rore ſanctificet. *Atque ita deinceps ſe ad ſacras confert vnctiones. Significat autem ea* αναῤῥησιν *ſiue ſacra precatio, vt idẽ inquit Dionyſius*, Deo charum conſecratorem interpretem, eſſe diuinę creationis ſiue electionis; qui non ſuo munere eos qui conſecran-

tur, ad

tur, ad Ecclesiastici ordinis honorem virtutem'q; efferat; sed diuini numinis instinctu agitatus in omnibus consecrationibus quę Põtificem attingunt. *Cùm autem sanctificatio,* vt inquit Magnus Basilius, *sine Spiritu non sit; cùm & cœlestes illæ angelicæ virtutes, quæ natura quidem sanctæ non sunt, sic enim nullam haberent differentiam ab eo spiritu, qui solus natura sanctus dicitur; secundum proportionem tamen suæ dignitatis & excellentiæ, sanctificationis suæ modũ et mensurã ab eodem spiritu sancto accipiãt. Hic enim est digitus Dei, per quem omnia solidantur: hæc est superna illa & cœlestis vnctio, quæ docet omnia: hic est ignis purissimus, qui mundat, purgat, & sanctificat ea vniuersa, quæ sancta sunt. Proinde diuinus Antistes creatore Spiritu, super eum quem sacrat, inuocato, ad sacras vnctiones se confert; vt ostendat, hunc ipsum qui sacratur ministrum, & vicarium illius fore, quem vnxit Deus oleo lætitiæ præ consortibus suis.*

De Spiritu S. Cap: 16. & Epist. 79.

Lucæ 11.

1. Ioan: 2.

Psal: 44.

Vngit autem primùm caput eius, cum ea præfatione: Hæc vnctio, *inquit*, Domine copiosè *Psal. 132.*

 in ca-

in caput eius influat:hæc in os subiecti decurrat; hoc in totius corporis extrema descẽdat: vt tui Spiritus virtus & interiora eius repleat, & exteriora circumtegat. Abundet in eo constantia fidei, puritas dilectionis, securitas
Roma: 10. pacis: Sint speciosi munere tuo pedes eius, ad Euangelisandum pacem, ad Euangelisandum
2. Cor: 12. bona. Da ei Domine ministerium reconciliationis in verbo & in factis, in virtute signorũ
1. Cor: 2. & prodigiorum: Sit sermo eius & predicatio non in persuasibilibus humanæ sapiẽtiæ verbis, sed in ostensione spiritus & virtutis. Da
Matth: 16. ei Domine claues regni cœlorum, vt vtatur, non vt glorietur potestate; quã tribuis in ædificationem, non in destructionem. Quodcũq; ligauerit super terram, sit ligatum & in cœlis: & quodcunq; soluerit in terris, sit solutum &
Ioan: 20. in cælis. Quorum detinuerit peccata, detenta sint: & quorum dimiserit, tu dimittas. Qui
Gene: 27. maledixerit ei, sit ille maledictus: & qui benedixerit ei, benedictionibus repleatur. Sit fide-
Matth: 24. lis seruus & prudens, quem constituas tu Domine super familiam tuam, vt det illi cibum in tempore opportuno, & exhibeat omnem

hominẽ perfectum: sit sollicitudine nõ piger, *Rom: 12.*
sit spiritu feruens: oderit superbiam, humili-
tatem ac veritatem diligat, neque eam vnquã
deserat, aut laudibus, aut timore superatus.
Non ponat lucem tenebras, nec tenebras lu- *Esa: 5.*
cem: non dicat malum bonum, neque bonum
malum. Sit sapientibus & insipientibus debi- *Rom: 1.*
tor, vt fructum de profectu omnium conse-
quatur. Tribuas illi Domine Cathedram Epi-
scopalem, ad regendum Ecclesiã tuam & ple-
bem sibi commissam: sis ei auctoritas, sis ei po-
testas, sis ei firmitas. Multiplica super eum be-
nedictionem & gratiam tuam, vt ad exoran-
dam semper misericordiam tuam, tuo mune-
re idoneus, & tua gratia posit esse deuotus.
*Ac deinceps interpositis alijs orationibus, ac pu-
blico Ecclesiæ cantu, ad vnctionem manuum e-
ius accedit; quas item cum ea postulatione inun-
git:* Deus & pater Domini nostri Iesu Christi,
qui te ad Pontificatus sublimari voluit digni-
tatem, ipse qui per Samuelem Dauid in Regẽ *1. Reg: 26.*
& Prophetam inunxit, te nostro ministerio
Chrismate & mysticè delibutiõis liquore per-
fundat, & Spiritualis benedictionis vbertate

fœcundet: vt quicquid benedixeris, benedicatur: & quicquid sanctificaueris, sanctificetur: & consecratarum manuum istarum impositio, cunctis proficiat ad salutem. *Neque verò frustra, aut sine causa tam prolixis, tam frequenter repetitis precibus, hic ipse qui consecratur, Deo omnium bonorum auctori & largitori commendatur:* Plus enim, *inquit Chrysostomus*, eius modi precibus indiget, quàm cæteri omnes. Nam quantò est celsior dignitas, tantò Sacerdotis maiora sunt pericula. Sufficit enim vel vnum Episcopatus rectè factum authorem suum in cœlum attollere, vnumq́ peccatum in ipsum inijcere gehennę profundum. Nam qui in ordine priuato parum religiosus erat, multò profectò magis id patitur, cùm Ecclesię gubernacula regenda susceperit: quippe tum & inanis gloria vehementiùs imminet, & pecunię amor & fastus; cùm principatus ipse præstet licentiam offensionis & cõtumelię, atque maledicta, & alia prorsus innumera. Votis itaq; omnibus optandum, vt qui antea pietate præditus fuerat, talis permaneat suscepto munere administrationis. *Hæc Chrysostomus.*

In primũ cap: ad Titũ: sermo: 1.

Vngitur

Vngitur autem futurus Hierarcha primùm in capite, per quod mens eius designatur: quò admoneatur, vt diligat Deum ex toto corde suo, et ex tota anima sua, et ex omnibus viribus suis; & proximum suum, sicut seipsum: quarum rerum omnium, caput fons est & principium. Deindè, vt auctoritas & dignitas eius declaretur, eum scilicet esse caput & Principem Ecclesiæ suæ; Ephe: 5. *quomodo vir vxori suæ caput dictus est.* Honor em̃ et sublimitas Episcopalis, *inquit Ambrosius*, nullis poterit comparationibus adæquari: si Regum fulgori compares, & Principum Diademati, longè erit inferior, quàm si plumbi metallum ad auri fulgorẽ compares: quippè cùm videas Regum colla & Principũ submitti genibus sacerdotũ, et exosculatis eorum dexteris, orationibus eorum se commendare et communire, qui item cornu suo Reges et Sacerdotes vngunt. Sed prouidendum est, *inquit Ambrosius*, ne sit honor sublimis, & vita deformis: ne sit deifica professio, & illicita actio: ne sit religiosus amictus, et irreligiosus prouectus: ne sit gradus excelsus, et deformis excessus: quia sicut nihil esse diximus

De dignitate Sacerdotali cap: 2.

Episcopo excellentiùs, sic nihil est miserabiliùs, si de sancta vita Episcopus periclitetur, si Sacerdos in crimine teneatur. Nã quantò gradus altior est, tãtò ruina grauior: honor grãdis, grandiori debet sollicitudine circũuallari. Ideo igitur prerogatiua honoris monstratur, vt merita congrua requirantur.

Vngitur demùm in capite, vt ostendatur esse vicarius Christi; eiusq; dignitatem & authoritatem gerere, qui est super omnia; & quem con-
Ephe: 1. *stituit Deus caput super omnem Ecclesiam. Ideo Reges non iam in capite, sed in humero vnguntur: Primum, vt is proprius honor sit illius, quẽ*
Psal: 88. *Deus constituit excelsum super omnes Reges ter-*
Psal: 44. *ræ, & quem oleo leticiæ excellentiùs & augustiùs vnxit præ consortibus suis. Deinde vt ostendatur, quòd primò ante omnes Reges & Principes persona capitis Pontificali officio repræsentetur. Vngitur tamen & Rex in humero, vt neq; ipse planè excludatur à repræsentatione eiusdem*
Esa: 9. *capitis:* Nam & huius Principatus, *vt dixit Esaias,* fuit super humerum eius: et vt sciat se esse ministrum ad portãdam crucem Iesu Christi:
Rom: 13. laudem bonorum, vindictam autem malorũ.

Sed non

Sed non caput tantum Pontificis ungitur, verùm & manus. Primùm, propter officiũ et ministerium eius, ut se sciat dignitatem non propter ocium, sed propter negocium suscipere: ut sciat ex illo se numero operariorum esse debere, qui sustinent pondus diei & æstum. Matth: 20. *Demùm, ut illis manibus adsit virtus Spiritus sancti, eas teneat & dirigat; cum illis laboret & operetur: ut quicquid benedixerit, benedicatur; quicquid sanctificauerit, sanctificetur: Quò certior fiat populus Christianus, dicente Episcopo aut Sacerdote: Ego te baptiso: ego te absoluo: non illum baptisare, nõ illum peccata relaxare, sed vnctionẽ ipsam, sed eum Spiritum, cuius hæc unctio signum est, omnipotenti virtute et præsidio suo hæc talia efficere. Item, cùm accepto pane et calice, in ita cõsecratas manus, illa verba profert:* Hoc est corpus meum: Hic est sanguis meus: *non illũ aliquid vi sua efficere, sed Spiritum sanctum descẽdere, & virtutem altissimi obumbrare: ut qui in utero virginis verum corpus & sanguinem* Luc: 1. *eius admirabili & illi soli cognita virtute effecit, idem sub speciebus panis & vini hoc idem efficiat. Quibus sacris Symbolis et mysterijs cùm hæ-*

retici careant, mirum esse non debet, si ea quæ in Ecclesia Catholica certissima & facillima esse videntur, ab illis nō intelliguntur; perexiguamq́; vel nullam potiùs, his fidem habeant. Neque enim nos hæc humanis viribus aut meritis tribuimus, sed illi Spiritui sancto, de quo David dixit:
Psal: 103. Emitte Spiritum tuum & creabuntur, & renouabis faciem terrę. *Vnguntur amplius manus eius qui consecratur, vt operetur bonum: ad*
Gal: 6. *omnes quidem, sed maximè ad domesticos fidei:*
Prouerb: 31. *vt manus suas mittat ad fortia; vt panem ociosus*
Cantic: 5. *non comedat; vt manus eius distillent myrrham;*
Luc: 12. *vt sit beatus seruus ille, quem cùm venerit dominus, inuenerit vigilantem & operantem.*

Vngitur autem sancto CHrismate, quod ex oleo & balsamo confici & temperari solet; vt per oleum quidem, nitor & puritas conscientiæ de-
Luc: 6. *notetur.* Bonus enim homo, ex bono thesauro profert bona: & malus homo, de thesauro
Matth: 7. malo profert mala. Nec colligunt de spinis vuas, aut de tribulis ficus. Nō potest arbor bona malos fructus facere, & arbor mala bonos
2. Cor: 1. fructus facere. Gloria nostra, *inquit Paulus,* hæc est, conscientia nostra: *sed non gloria tan-*

tum,

tum, verùm etiam omnium laborum suaue condimentum; sed omnium rerum aduersarum tutissimus portus; sed contra omnes visibiles ac inuisibiles hostes munitissimum præsidium, omnisq; libertatis doctrinæ amplissimus campus: sine qua qui docet, illud Dauidicū, quod aliquando magnum illum Origenem perterruerat, expauescat: Quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? tu autem homo peccator es. Cùm videbas furem, currebas cum eo; & cum adulteris ponebas portionem tuam. Existimabas improbe, quòd ero tui similis? arguam te,& statuam contra faciem tuā. Intelligite hæc qui obliuiscimini Deum, ne quando rapiat & non sit qui eripiat. *Psal: 49.*

Balsamo autem designatur odor bonæ famæ: Eum enim qui Sacerdotio fungit, *inquit Chrysostomus,* odorem spirare optimum conuenit. *Vt sit pastor sine crimine; vt habeat testimonium etiam ab his qui foris sunt; vt item luceat lux eius; quo vidētes homines bona opera eius, glorificent Patrem qui in cœlis est; vt innocentia sua obstruat ora maleuolorum:* Sine qua eximia fama qui docet, eum altera quidem manu tra- *In 2. Caput Epistolæ ad Timoth.* *Tit: 1.* *1. Tim: 3.* *Matth: 5.*

here, altera repellere dicebat magnus NAzi-
1. Tess: 5. anzenus. *Ab omni specie mala, inquit Paulus, abstinete vos; non à re tantum, sed specie etiam.*
Libr: 4. de cõsideratione. Non sit in conscientia, *inquit Bernardus*, nutans infirmitas modicę fidei; non sit in fama næuus malę speciei; vt sic duplicibus, interna scilicet maturitate & externa specie, vestiamur. *Vt illud confidenter, ille qui forma est gre-*
Eccle: 24. *gis, dicere possit:* Sicut Balsamum aromatisans odorem dedi. *Et illud Pauli:* Christi bonus
2. Cor: 2. odor sumus in omni loco. vt sit flagrans & su-
Gen: 27. auis odor primogeniti Esau. *Et hoc est, quod sibi voluerunt tintinabula illa suspensa ex vesti-*
Exod: 28. *mento Aaronis sacerdotis, de quibus præcepit Dominus:* Audiantur sonitus, quando ingreditur, vel egreditur, Sacerdos Sanctuarium in conspectu Domini, & non moriatur. *Non alius certè sonitus, quàm excellentis laudis et gloriæ, ac omnium virtutum celebris prædicatio-*
Leuit: 21. *nis. Et ideo, & lege ipsa Dei cautum fuit, vt is qui in Sacerdotum numero censeri debebat, omni vicio, siue corporis, siue animi, careret; neuè quid infamiæ in tota illius vita hæreret. Et à sacris Canonibus piè statuitur, vt is qui ministe-*

rio Al-

rio Altaris addicitur, non modò omni culpa & scelere careat, sed etiam ab omni suspicione, aut opinione sceleris, sit alienissimus. Teneatur, *inquit sanctus* LEO, subscriptio Clericorum, honoratorū testimonium, ordinis consensus & plebis: qui præfuturus est omnibus, ab omnibus eligatur. Ad cuius consecrationem nullus ambitus trahat, nulla seditio impellat, nulla iniquitas incitet, sed in medium constituta meritorum sanctitate, vt cunctis ille præponatur, quem sibi cuncti cupiunt præsidere. Populus enim Episcopum non optatum aut contemnit, aut odit. *Sic igitur sanctissima Pontificalis vnctio perficitur. In qua illud monet vetustissimus Canon, vt ea vnctione vngatur Episcopus, non tam in corpore quàm in corde: vt & interiùs sit nitor conscientiæ, quò ad Deum; & exteriùs odor bonæ famæ, quò ad proximum. Neque verò nunc primùm ea vnctionis ratio est inuenta, sed iam ab antiquissimis primitiuæ Ecclesiæ temporibus est vsu & consuetudine cōprobata. Quod vel ex* GRegorio *Nazianzeno constat; cuius illa sunt, quibus parentem suum alloquitur, verba:* Idcirco me, *inquit*, Pontifi-

Epist: 89. & 103.

In Apol: postea quā ex fuga reddidisset.

cem vngis: ac podere cingis, capitiq; cidarim imponis, atq; holocausti spiritualis Altari admoues, & sanctificationis vitulum mactas, manusq; spiritui consecras, & sancta sanctorum spectatum introducis; veriq; illius tabernaculi, quod non homo, sed Dominus construxit, ministrum facis: dignumne verò, & vobis qui vngitis, et eo propter quem peragitur, & in quem tendit hæc vnctio. perspectũ hoc habet Pater veri illius ac germani CHRisti,
Psal: 44. quem exultationis oleo prę consortibus suis
Ephe: 2. perfudit, cùm humanitatem diuinitate peruxit, vt faceret vtraque vnum. *Et alio loco:*
In oratione ad patrẽ, cùm ei curam Ecclesiæ cõmisisset. Spiritu, *inquit*, res nostras moderante, cui nos ipsos dedimus, & caput nostrę initiationis, oleo delibutum à Patre omnipotente, & Filio vnigenito, & Spiritu sancto ac Deo.

Et hactenus quidem peracta est Consecratio, confectum Sacramentum. Iamq; ille qui consecratur, non ampliùs Electus, sed Consecratus appellatur. Quo in loco modicum insistamus. Sancti estote Patres mei, quoniam Dominus vester sanctus est; quoniam impositio manuum quæ facta est super capita vestra, sancta fuit; quoniam

vnctio qua vncti estis, sancta est; quoniam verba, signa, & operationes consecrationis vestræ, non sancta modò sunt, sed sanctissima etiam. Sancti igitur estote & vos, dateq; omnem operam, ne sancta impurè, sublimia demissè, honore digna turpiter; & vt vno verbo complectar, Spiritualia terrenè celebretis: ne hæc ipsa membra vestra, organa diuina, instrumenta ratione prædita; instrumenta quæ à præclaro artifice Spiritu sancto concinnantur atque pulsantur, ambitionis, cupiditatis, libidinis, ac turpitudinis arma efficiatis; ne templum Dei, tàm sanctè consecratum, poluatis, ac contaminetis; ne parietes dealbati sitis, & dicamini; ne similes efficiamini sepulchris dealbatis, quod quondam Pharisæis obiecit Christus Dominus, quæ à foris patent hominibus speciosa, intus verò plena sunt ossibus mortuorum & spurcicia; ne omnia quidem sancta habeatis, ipsi autem prophani sitis. Audite quid dicat Dominus: Loquere ad Aaron; Homo de semine tuo per familias, qui habuerit maculam, non offerat panes Domino Deo suo, nec accedat ad ministerium eius. Si enim homo apud hominem, *inquit Gregorius*, de quo minimè præsumit

Actu: 23.
Math: 23.
Leuit: 21.
Parte prima pastoralis capit: 11.

ſumit fieri interceſſor, erubeſcit, qua mente apud Deum interceſsionis locum pro populo arripit, qui familiarem ſe eius gratię per vitę merita neſcit? aut ab illo quomodo aliis veniã poſtulet, qui vtrum ſit ſibi placatus, ignorat? Qua in re eſt formidandum, ne qui placare iram poſſe creditur, hanc ipſe ex proprio

Eſa: 52. reatu mereatur. *Mundamini igitur qui fertis vaſa Domini. Quia neceſſe eſt vt mundas habere ſtudeat manus, qui diluere aliorum ſordes curat; ne tacta quæq; deteriùs inquinet, ſi ſordida in ſe mens lutum tenet. Et ideo in Sacerdotali habitu, ante omnia aurum fulget. Quid autem auro, quod cæteris metallis puriùs et precioſiùs eſt, deſignatur, niſi perfectio ſanctitatis?*

Thren: 4. *Aurum igitur obſcuratur optimum, cùm terrenis actibus ſanctitas vitæ polluitur. Moneat vos*

Exod: 19. *illud, quòd ad montem fumantem, neq; ex populo quiſquam, neque ex ſenioribus & Sacerdotibus populi, ſed neq; Aaron atque filij eius, quàmuis ſumma cura & diligentia purgati acceſſerũt,*

Leuit. 10. *ſed ſolus Moyſes. Moneat exemplum Nadab & Abiud, quod nouo duntaxat igne thura adoleuiſſent, nouo quoque igne abſumpti ſunt; atque eodem*

eodem tempore, & loco, quo nefario crimine se deuinxerunt, perierunt: ac ne patrē quidem Aaronem primum apud Deum, secundum Moysem, tenentem locum, ipsos à periculo vindicare potuisse. Tum etiam id, quod Heli Sacerdoti, ipsi quidem viro bono, nimis tamen filijs indulgenti, accidit. Moneat etiam funestus casus Ozæ, Arcam cadentem non expiatis manibus fulcire volentis. Sancti ergo estote, quoniam dux vester, & caput vestrum sanctum est: quoniam manibus carneis, diuina & cœlestia tractatis: quoniam omnis integritatis & innocentiæ, estis duces & magistri. Sanctitatis autem vestræ, illam mensuram, illum modum, ponit sanctus Chrysostomus: 1. Reg: 4. 2. Reg: 6.

Quanta, *inquit ille*, inter sese differentia homines rationis vsum habentes, & bruta rationе carentia dissident; tantum sanè discrimen inter eum qui pascit, atque eos qui pascuntur, esse velim, vt ne maiùs etiam exigam: siquidem in multò etiam maioribus rebus periculum ipsum versatur. Etenim Sacerdotium ipsum in terra quidem peragitur, sed in rerum cœlestium classem ordinemq́ referendū est. Atque id perquàm meritò: quippè non mor- *Chrysost: lib: 2. de Sacerdotio.* *Ibidem Lib: 3. de Sacerdotio*

talis quiſquam, non Angelus, non Archangelus, non alia quæuis creata potentia, ſed ipſe Paracletus ordinem huiuſmodi diſpoſuit: qui mortalibus hominibus etiamnũ in carne manentibus autor fuit, vt angelorum miniſteriũ animo conciperent. Idcirco neceſſe eſt Sacerdotem ſic eſſe purum, vt ſi in ipſis cœlis collocatus, inter cœleſtes illas virtutes medius ſtaret, eiusq́; animum ſolaribus radijs puriorem eſſe oportet; vt ne quando Spiritus ſanctus deſolatum illum relinquat, vt dicere poſsit: Viuo equidem non amplius ego, viuit autem in me Chriſtus. Eum enim qui pro ciuitate tota, quid dico ciuitate? imò verò pro vniuerſo terrarũ orbe legatus intercedit, deprecatorq́; eſt apud Deum; vt hominum omnium, non viuentium modò, ſed etiam mortuorum, peccatis propitius fiat, qualem quæſo eſſe oportet? Quum autem ille & Spiritum ſanctum inuocauerit, ſacrificiumq́; illud horrore ac reuerentia pleniſsimum perfecerit, communi omnium Domino manibus aſsiduè pertractato: quæro ex te, quoto illum in ordine collocabimus? quantam autem ab eo integritatem exigemus?

Lib:6. de Sacerdotio.

Galat: 2.

Sacrificium horrore ac reuerentia pleniſsimum.

gemus? quantã religionem? Considera enim quales manus illas administrantes esse oporteat: qualem linguam, quę verba illa effundat: qua denique re non puriorem sanctioremúe esse conueniat animam, quę tantum illum, tam'q; dignum Spiritum receperit. Per id tempus & Angeli Sacerdoti asidènt, & cœlestium potestatũ vniuersus ordo clamores excitat; et locus Altari vicinus in illius honorem qui immolatur, angelorum choris plenus est: Luminis instar, vniuersum orbẽ illustrantis. *Et hæc quidem CHrysostomus. Nos autem ea quæ sequuntur, oratione prosequamur.*

Angeli Sacerdoti asßident.

C Onfecto Sacramẽto, confert se diuinus Hierarcha ad Spiritualem Oeconomiam, sanctæq; prolis gubernationem. Armat igitur primùm & instruit nouum sponsum, dat regendæ & gubernandæ familiæ instrumenta ac gubernacula. Et cùm omne regimen omnisq; administratio, authoritate & amore cõtineatur : Oderunt enim peccare mali, formidine poenę: Oderunt peccare boni, virtutis amore. *tradit inprimis in manus*

noui Antistitis consecratum Baculum; auctoritatis scilicet et disciplinæ insigne, sustentaculum imbecillitatis humanæ; vt sit in coërcendis vitijs piè seuerus, iudicium sine ira tenens, lenis in fouendis virtutibus, audientium animos demulcens, in tranquillitate seueritatis censuram non deserens; vt reuocet errantes, regat iustos, pungat et stimulet ignauos et inertes, repellat nocentes: ac,

Ezech: 34. *iuxta Ezechielem, attrahat vagũ, sustentet languidum, stimulet pigrum; portet in humeris suis, exemplo Principis pastorum, ægrum & debile.*

Lib: 3. de Cõsideratione. Vt increduli, *inquit Bernardus*, conuertantur ad fidem, conuersi non auertantur, auersi reuertantur, peruersi ordinentur ad rectitudinem, subuersi ad veritatem reuocentur, subuersores conuincantur; vt vel emendentur ipsi, si fieri potest; vel si non, perdant auctoritatem facultatemq; alios subuertendi.

Excusserunt hoc insigne potestatis & authoritatis, disciplinæ item de manibus Pontificum, huius sæculi hæretici, et ideo in omni rerum confusione & perturbatione versantur. Non potest enim Deo esse contrariũ quid, et sibimet cohęrere, aut secum cõsentire: dicebat Bernardus.

Lib: 5. de Cõsideratione.

Nec

Nec possunt verè dicere; Virga tua, & baculus *Psal:* 22.
tuus, ipsa me consolata sunt. *Ideo ne filij qui-*
dem, quia extra disciplinam sunt: qua sublata et Hebr: 12.
extincta, omnem ordinem auferri, omnem recti
& honesti differentiam extingui oportet. Impu-
nitas enim, *inquit idem Bernardus,* incurię so- *Lib:* 3. de Cō-
boles, insolentię mater, radix impudentię, *sideratione.*
transgressionis nutrix, matris noxię libertatis
pessima soboles hæc. *Sed nunquam excussis-*
sent, si Pontifices rem magis, quàm insignia rei,
complecti voluissent; & si pro religione potiùs
contra impietatem, pro fide contra perfidiam, pro
veritate contra mendacium, pro virtute contra
scelus; pro iustitia contra iniustitiam, pro pudore
contra flagitium & impudentiam, quàm pro suis
commodis ac honoribus, ea potestate et auctorita-
te quæ illis à Deo tradita est, vti voluissent.
Verùm cùm hæ nuptiæ, hocq́; regimen, non tam
timoris, quàm amoris sit; non tam seueritatis,
quàm charitatis: Nam & CHRistus Dominus *Ephes:* 5.
dilexit Ecclesiam, & tradidit semetipsum pro
ea, vt illam sanctificaret, mundans eam laua-
cro aquę in verbo vitę; vt exhiberet ipse sibi
gloriosam Ecclesiam, non habentem maculã,

aut rugam, aut aliquid huiuscemodi, sed vt sit sancta & immaculata. *Et eum quem vicarium loco sui relicturus erat, priusquam illi despondisset, ter interrogauit, num se diligeret, & propter se sponsam suam. Quod cùm ille summa asseueratione ter professus fuisset, tum demum illud audiuit: Pasce oues meas, pasce agnos meos.* Sanè qui dicit, Amice ascende superiùs, *ait BERnardus*, amicum fore fidit. Si minus inueniat, non expedit quidem. Qui eleuauit, & deijcere potest. Sera querela, quoniam eleuās allisisti me. *Eius igitur amoris & charitatis symbolum, sacer Consecrator nouo sponso tribuit, consecratum ANNVLVM: eum monens, vt accipiat Annulum, fidei scilicet et amoris signaculum, quatenus sponsam Dei, Sanctam videlicet Ecclesiam, intemerata fide ornatus, illibatam custodiat. In quo amore & dilectione si pastores persisterent*, Super muros Hierusalem, *vt inquit Esaias*, starent custodes, tota die ac tota nocte non tacentes. *Habitaret enim iuuenis cum virgine: et gauderet sponsus super sponsam, & gauderet super illos Deus eorum. Dura enim vt mors est dilectio, & tanquam infernus*

Ioan: vlt. — *Lib: 2. de Cōsideratione.* — *Lucæ 14.* — *Psal: 101.* — *Esaiæ 62.* — *Cant: 8.*

æmula-

æmulatio. Cupiditas et amor, dulces sunt tyrãni. Videmus bubulcum, *inquit* NAZIanzenus, ob vitulum vnum ab armento aberrantẽ, vel pastorem ob pecudem decadis grege desideratam, vel auem ob nidulũ quem ad breue tempus reliquit, vsque adeò discrutiari solere; vt & illi arreptis fistulis, in speculam quandam euecti, calamos omnes mœrore impleant, atq; palantia animalia quasi ratione prædita euocent; ac si paruerint, maiorem ex illis, quàm ex reliquis simul omnibus, delectationem percipiant: hæc autem stridens ad nidum conuolet, pullisq; stridentibus aduoluatur, eosque pennis foueat: quo tandem chariores esse par est apud bonum egregiumq; pastorem oues rationis participes, & pro quarum salute nonnihil periculi adijt: quandoquidem hoc quoq; acriores animi flammas excitat. *Qui amor cùm in pastoribus nostri sæculi non sit, ideò non gaudet sponsus super sponsam suam; ideò alienã sequitur; ideò vbiuis potiùs libentiùs agit, quàm in ouilibus suis: Ideò alij priùs ex hac vita decedunt, quàm Cathedras suas reuiserunt: ideò in Geographicis tabulis necesse habent situs & lo-*

In Oratione posteaquam rure in vrbẽ redijsset.

cum

cum Episcopatuum suorum quærere. Quid capiet piscator ille, qui procul à littore abest? sit peritissimus, sit solertissimus licet, pastor item ille quid proficiet, qui stabulum ingreditur nunquã?
Epistola 92. Quis inter fluctus, *inquit LEO*, nauem diriget, si gubernator abscedat? quis ab insidijs oues custodiet, si pastoris cura non vigilet? quis denique latronibus obsistet, & furibus, si speculatorem in prospectu explorationis locatum, ab intentione sollicitudinis amor quietis abducat? *Et tamen grauiter ferimus, quòd in eum locum deducta sit res Ecclesiastica: Nemo nos plus læsit quàm nos ipsi, sed et hucusq; lædimus. Vnde autẽ hæc tam supina negligentia? nisi inde, quòd Christum Iesum non amamus; quòd salutis nostræ nullam, vel perexiguam rationem habemus; quòd Academicas quasdam quæstiones sequamur.* Negligẽter pascens toties commendatum Dominicum gregem, *inquit magnus Leo*, conuincitur summum non amare pastorem.

Pastor consecratur, ergo pascua illi traduntur. Accipit Consecrator Euangeliorum librum, cumq; nouo Præsuli tradit: Accipe, *inquit*, Euange-

Euangeliũ, & vade prædica populo tibi commisso. Potens est enim Deus tibi augere gratiam suam. *Ac si diceret: Ne putes in Paulo & Petro, Tito & Timotheo, Chrysostomo & Augustino, munus & functionem Apostolicam desiisse: ne putes cœlestem illam benedictionem et auxilium æterni Patris sublatum esse; quo illi subnixi, profecti annunciauerunt Euangelium vniuerso mundo: potens est Deus etiam tibi dare gratiam suam, ac per te similia operari.* Etsi enim illi plus omnibus, *inquit* BERnardus, laborârunt, non tamen totum elaborauerunt, & tibi adhuc locus relictus est. *Neq; te illud tantoperè terreat, quòd sublimibus humanæ sapientiæ verbis careas, quòd seriùs ad sacrarum literarum lectionem accessisti, quòd nunquam Cathedram Doctoris conscenderis. Aude, et fac aliquid. Potens est enim Deus tibi augere gratiam suam. Nihil agentem, impossibilè est benè operari. Meliùs serò, quàm nunquã: Nam & vndecimæ horæ operarij, diurnum acceperunt denarium.* PEtro nihil indoctiùs, Paulo nihil imperitiùs, *inquit* CHRysostomus. Et hoc illi profitebantur, nec eos hoc fateri pudebat. Etsi

Lib: 2. de Cõsideratione.

Matth: 20.

In Proœmio Epistolæ ad Roman:

2. Cor: 11. imperitus ſum, *inquit Paulus*, ſermone, non tamen ſcientia: Sed tamen hic imperitus, & ille indoctus, ſexcentos Philoſophos ſuperârunt; ſexcẽtis Rhetoribus os obturârunt; ſuo ipſorum ſtudio, propenſáq; voluntate, & Dei gratia, omnia peragentes. *Iniquè certè et calumniosè hæretici, vt in cæteris omnibus, ita et in hac parte conuiciantur, verbi Dei in Eccleſia Catholica nullam rationem haberi, ſacram ſcripturã ſupprimi; aliunde potiùs, quàm ex ſcripturis diuinitùs traditis, dogmata populo Chriſtiano proponi; humanas traditiones, pro diuinis præceptis et mandatis obtrudi: quæ illorum oratio, quàm vana, quàm cum euidenti calumnia coniuncta ſit, hæc ipſa traditio libri Euangeliorum; hæc noui Paſtoris compellatio, quæ quaſi ſummã Pontificalis muneris continet, abundè docet. In qua Codicis traditione, tria nobis præcipuè ſunt obſeruanda. Primùm illud, quòd non ipſe ſibi, is qui populo Dei præficitur, codicẽ ſumit: hoc enim hæreticorum proprium & peculiare ſemper fuit; ſed à ſede Chriſti, ſed ex manu diuini Hierarchæ accipit. Nam neque Moyſes quidem ſibiipſi tabulas, in quibus Lex Dei conti-*

nebatur,

nebatur, sumpsit, sed de manu Dei acceptas populo tradidit. Et Paulus, id quod à Domino accepit, se tradidisse docet. Et Timotheum monet idem Paulus, vt id custodiat, non quod sibi priuata authoritate sumpsit, sed quod apud eum depositum est. Secundum verò illud animaduertendum erit, tradi illi Codicem Euangeliorum: non vnum aliquod Euangelium, non partem aliquam Euangelij: Nam hoc item hæreticorum proprium est, vt partem quidem vnam sacræ scripturæ tueantur, reliquas autem vel negligant, vel tanquam Apocryphas & profanas penitùs reijciant. Huic autem nostro totum traditur Euangelium; vt ita eius vnam partem tueatur, ita interpretetur, ne reliquarum sensum & veritatem peruertat: ita vni parti innitatur, vt reliquarum conseruet sanctitatem. Tertium demùm illud, quòd quæ Ecclesia illi tradit Euangelium, eadem & sensum ac interpretationem eius Euãgelij eũ docet; ne ipse nouos sensus quærat, ne sua figmẽta pro Catholica doctrina obtrudat; vt Spiritus Dei, non humani sensus, sequatur doctrinã. Prophetia enim, atque vniuersa scriptura, *inquit sanctus Petrus*, priuatę interpretationis

1. Cor: 11.
1. Tim: 6.
2. Pet: 1.

M ij non

non est. *Ut enim illud Euangeliũ adfert, quod omnium temporum atque locorum est, ita et eam interpretationem sequi debet; si verus, si solidus, si Catholicus Doctor esse, & haberi vult; quæ omnium ætatum & temporum, omnium item gentium & nationum, iudicio & auctoritate sit comprobata. Hæcq; illa est vera, inter Catholicum & hæreticum Doctorem atque Magistrũ differentia; quòd vterque sacræ scripturæ testimonijs vtitur, vterque Euangelium laudat, vterque pro hoc vitam sanguinemq́;, si ita opus sit, se profundere paratum esse dicit. Hic tamen hoc Euangeliũ, eiusq; ministerium, priuata sibi sumit autoritate: ille à potestate ordinaria accepit: hic partem aliquam tuetur, ille totum simul corpus defendit: hic suos proprios, ille Ecclesiasticos astruit sensus. Et ideò Catholici Magistri doctrina, ad Deũ reuelantem, & Spiritum sanctum interpretantem, enarrantemq́; ac suggerentem refertur. Hæreticus diuina quidem verba adfert, sed suum sensum. Et verbis quidem diuinis summa & prima fides habenda est, sed illis tamẽ, quæ procedunt de ore Dei, & quæ os Domini locutum est. Quod autem hoc ipsum os diuinum*

sit,

ſit, in Symbolo profitemur omnes: ſed & ipſi profitentur nobiſcum, ſi modò ſe intelligere & exaudire velint; etſi non pertinacia & malicia nonnunquã vincantur. Qui locutus eſt, *inquit,* per Prophetas. Et Vnam, Sanctam, Catholicam, et Apoſtolicam Eccleſiam. *Eccleſiæ Dei promiſſus eſt Spiritus ſanctus; vnus igitur ſibi non ſumat, quod omnium eſt. Et idcirco hæreſes ſemper vno pede claudicant: Catholica fides, vtriuſq; pedis ſtabili firmatur greſſu. Catholica fides, æternam & increatam veritatem ſequitur, quæ omnium eſt; hæreſis ſecundum Deum, vel vna cũ Deo, ſuos ſenſus & iudicia, duo inſidioſiſſima idola colunt & adorant. Et proinde palpant tenebras Ægyptij. Cùm de populo Dei Scriptura* Exodi 10.
dicit: Vbicunque Iſraël erat, ibi lux erat.

Sed quæ tandem cauſa eius, de qua ſupra dictum eſt, calumniæ? Non alia certè quàm illa, de qua quondam quæſtus eſt IERemias: Sed & lamiæ Thren: 4.
nudauerunt mammas, lactauerunt catulos ſuos. filia populi mei, crudelis tanquam ſtruthio in deſertis. *Lamiæ, inquit, monſtra fœdiſſima ac crudeliſſima, tantum humanitatis, tantum charitatis habent, vt eos catulos, qui ex eis pro-*

geniti sunt, lactent; vt his, quos illis Deus & natura commendauit, nudent vbera sua. Filia autem populi mei, Sacerdotes & Pontifices, ex quorum ore fontes doctrinæ irrigandis populis profluere debebant, struthionis instar sunt crudeles; quem nulla pietas, nulla suorum mouet charitas. Sic nostris infelicissimis temporibus. Lamiæ quidem hæreticorum humanam faciem habentes, sed beluina per impietatem corda gerentes, nudauerunt mammas, lactauerunt varijs erroribus catulos suos. Pastores autem, atq; Doctores Ecclesiæ, crudeles tanquam struthio, quibus nullum vilius videtur officij genus, hoc ipso verbi diuini prædicationis munere; & quod omnem excedit inhumanitatem, non solùm ipsi non lactant catulos suos, sed nec nutrices quidem ipsas, id est Parochos, ac reliquos inferiores Ecclesiæ ministros, hoc officij genere seriò perfungi patiuntur; dum vel eos huic muneri præficiunt, qui ipsi rationem vitæ suæ ignorant, vel alijs negocijs longè diuersis et pugnantibus impediunt. Atqui PAVLus necessitatem euangelisandi
1. Cor: 9. *sibi incumbere clamat: Væ enim, inquit, mihi, si non euangelisauero.* Etsi purpuratus, etsi de-

auratus incedis, *inquit Bernardus*, non est tamen quod horreas operam curamq; pastoralem, Pastoris hæres; non est quod erubescas Euangelium. Pastorem te populo huic aut nega, aut exhibe. Quis mihi det, antequam moriar, videre Ecclesiam Dei, sicut in diebus antiquis, quando Apostoli laxabant retia in capturam: non in capturam auri & argenti, sed in capturam animarum. Quàm cupio vos, *Episcopos compellat*, eorũ hæreditare vocem, quorum adepti estis sedem. Venerunt filij vsque ad partum, *ait Propheta*, & vires non habet parturiens. *Verùm & hæc quidem hactenus.*

Lib:4. de Cõsideratione.

Epist:237.

Lucæ 5.

4. *Reg:19.*

Accepto demùm nouus Pontifex à suo Consecratore, ac reliquis assistentibus, osculo pacis, de quo paulò post nobis dicendum erit; recedit ab Altari, ac deinceps eo tempore, quo populus Christianus dona & munera ad altare Dei, more veteri, eoq; laudatissimo, adferre solet: ipse quoque suo Consecratori, tanquam spirituali patri, munera offert. Sunt autẽ ea ex antiquissima Melchiadis Pontificis institutione, panis & vinum; quibus duæ anteferuntur faces. Offert panem et

vinum;

vinum; vel vt ostendat se in eius Sacerdotis functionem & munus succedere, cui sine omni in futurum pœnitentia iurauit Dominus, eum esse Sacerdotem secundum ordinem Melchisedech: vel, vt quidem ego iudico, ad designandam paupertatem Episcoporum primitiuæ illius Ecclesiæ; in qua summæ opes, summæ diuitiæ, panis & vinum fuerunt. Dantur autem hæc munera clara luce, et amplius duabus facibus accensis, ne quid inter hæc leuia munera speciosius colore, pondere preciosius (scitis quid intelligam) subrepat ac subijciatur. Malè enim agitur, cùm ea quæ virtuti et pietati debentur, asino onusto auro conferuntur.

Psal: 109.

Assumitur demum sacer Antistes à suis collegis, in communionem & participationem orationis, ac mysticæ mensæ. Ac vt quondam Elias quadraginta dierum & noctium ad montem vsque Oreb Dei visionis, iter emensurus, cœlitùs delato communitur viatico: Sic iste contra omnia prolixi & difficillimi itineris pericula, cõtra omnes visibilium, & qui videri non possunt, inimicorum insidias, contra principes & potestates tenebrarum mundi huius, confirmatur & roboratur

3. Reg: 19.

Ephes: 6.

boratur pane illo, qui de cœlo descendit: quem Ioan: 6.
qui dignè manducat, non moritur, sed habet vitam æternam. Super quem panem, *iuxta Esaiam,* requieuit Spiritus Domini, spiritus sapientię & intellectus, spiritus consilij & fortitudinis, spiritus scientię & pietatis: & repleuit eum spiritus timoris Domini. *Quorum donorum participes efficiuntur omnes illi, qui dignè & religiosè tanto reficiuntur viatico.* Esaiæ 11.

Cœlesti mysterio refectus, armatur demùm ille, cui cum Aspide & Basilisco, cum rugiente Leone & Dracone, congrediendum est; cui cum portis ipsis inferi pugna instat: cui omnium necesse est ferre tentationes. Necubi nudo quis aut neglecto loco deprehenso, letale vulnus adferat. Nam etsi ego latens in cauerna, *dicit Bernardus,* & quasi sub modio non quidem lucēs, sed fumigans, ventorum tamen impetus nec sic quidem declinare sufficio; quid positus supra montem, positus supra candelabrum patietur? *Imponitur igitur capiti eius sacra Cydaris, bicornisq; galea, cum Patris omnipotentis inuocatione; cuius præclara est bonitas, & virtus immensa, totiusque decoris ornamentum.* Psal: 90. 1. Pet: 5. Matth: 16.

Imponimus, *inquit diuinus Hierarcha*, capiti huius Antiſtitis & agoniſtę tui, galeam munitionis & ſalutis; quatenus decorata facie, & armato capite, non generis & proſapię vetuſtate, non ſtipatorum vi & armata manu, non magnis neceſsitatibus & clientelis, ſed cornibus vtriuſq; teſtamenti terribilis appareat aduerſarijs veritatis: & te ei largiente gratiam, impugnator eorũ robuſtus exiſtat. Qui Moy-
Exodi 34. ſi famuli tui faciem, ex tui ſermonis conſortio decoratam, lucidiſsimis claritatis ac veritatis cornibus inſigniſti, & capiti Aaron Pon-
Exodi 28. tificis tui Tyaram imponi iuſsiſti. *Tali armatura inſtruebantur primi religionis noſtræ du-*
Hebr: 11. *ces & Antiſtites; hisq; deuicerunt regna, obturauerunt ora leonum, extinxerũt impetum ignis, effugauerunt aciem gladij, conualuerunt de infirmitate, fortes facti ſunt in bello, caſtra verterunt exterorum. His cornibus armatus PEtrus Neroni, Liberius Conſtantio, Ambroſius Theodoſio, Baſilius Valentino, Chryſoſtomus Arcadio, Leo Genſerico atq; Attilæ, noſter* S T A N I S L A V S *BOLeſlao, alijq; alijs quàmplurimi reſtiterunt, terribileſq; apparuerunt. His cor-*

nibus

nibus Ariana, Macedoniana, Nestoriana, Dioscori, Eutichetis, ac reliquorum monstrorũ dissipata est impietas; his omnis hæreticorum prauitas cessit. Vobis amplissimi Patres, nimis hæc cornua obtusa & attrita reddita sunt. Quietem & tranquillitatem nostram curamus; cœlum ruiturum existimamus, si quid liberiùs pro Ecclesia Dei dixerimus aut fecerimus. Nimis timidi sumus, nimis ocio & desidia torpemus. Et eo quidem tempore, *inquit Chrysostomus*, quo aura serena est & lucida, quo pascua libera & quieta, quo nulli luporum impetus & insidiæ greges vexant; *licet fortassè Pastori se prouoluere sub patulæ arboris vmbra, fistula dulce canere: At vbi imbres & tempestates insurgũt, vbi oues dissipantur, vbi lupus ad præsepia adest; tum pastor vmbram deserat oportet, tum pro tripudio & choro cursum, pro fistula & tibia fundam & baculum arripiat*, oportet. *Et fuit quidem quoddam tempus, cùm magna erat Ecclesiæ Dei pax, magna quies, rerumq; omnium secundissimus afflatus; tùm fortassè licuit multis ociosos esse, suisq; voluptatibus & quiete perfrui, suis lucris & commodis incubare: Nunc tempestas*

adest, summosq́; feriunt fulmina montes : nunc præsentia naufragia vbique ante oculos versantur nostros ; nunc dura bella & conflictus imminent ; nunc alia est ratio omnium rerum. Excutiendus est iste sopor; voluptates reijciendæ; ad arma, ad gubernacula vobis recurrendum, priusquàm extremum naufragium vos, gregesq́; vestr[illegible] absorbet. Virtus enim in pace acquiritur, in pressura probatur, in victoria coronatur. Neque illorum temporum exemplis abutendum, neque illi homines nimis molles & delicati imitãdi, quod plerique vestrûm faciunt : sed illi potiùs primi fortissimi ac insuperabiles viri, Patres & fundatores vestri, qui omnia humana & diuina excellenti animi virtute superarûnt ; qui nulla humana voluptate & recreatione vsi sunt; qui o-

Philip : 3. *mnia mundi huius sicut stercora existimarûnt, vt Christum lucrifacerent; qui solas has voluptates atque delicias censebant, nempè à voluptatibus & delicijs abhorrere :* Quorũ vita fuit, *vt Pau-*

2.Cor:6.& 11. *lus docet*, in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustijs, in plagis, in carceribus, in labore & ærumna, in vigilijs multis, in fame & siti, in ieiunijs multis, in fri-

gore

gore & nuditate; in itineribus ſæpè; periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex gentibus, periculis in ciuitate, periculis in ſolitudine, periculis in mari, periculis in falſis fratribus. Per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famã. Vt ſeductores, & veraces: quaſi purgamenta mundi huius exiſtimati, ludibria & verbera experti: lapidati ſunt, ſecti ſunt, tentati ſunt, in occiſione gladij mortui ſunt. Circuierunt in melotis, in pellibus caprinis; egentes, anguſtiati, afflicti; in ſolitudinibus errantes, in montibus, & ſpeluncis, & cauernis terræ; quibus dignus non erat mundus. *Tradiderunt corpora ſua ad ſupplicia, & lauerunt ſtolas ſuas in ſanguine agni, & ideò receperunt palmas; & ideò ſempiterno cœlo cum duce et imperatore ſuo Chriſto fruuntur: & ideò nomina eorum ſcripta ſunt in libro vitæ: et ideò memoria eorum ex ore hominum non peribit in ſempiternum. Hi vobis potiùs tali tempore, his periculis imitandi ſunt, et moribus exprimendi, quàm diſſoluti & eneruati illi: qui et ipſi, ſi vigilantiores atque diligentiores ſuis temporibus eſſe voluiſſent, & Eccleſiæ*

Hebr: 11.

Apoca: 22.

Apoc: 20.

Dei meliùs consuluissent, & officio suo conuenientiùs functi fuissent, & vobis pinguiorem ac vberiorem hæreditatem domini reliquissent; sed et exemplum sanctiùs, nomenq; illustriùs. Nam honores isti vestri atque summæ dignitates, mediæ quædam res natura sua sunt. Si enim præstanti virtute & vitæ innocentia quæruntur, si maximis vigilijs & laboribus sustinentur, si incredibili fructu & vtilitate eorum quibus præsis obsignantur, res quædam magnificæ & illustres putandæ sunt; & quæ plurimum decus atq; commendationem illis, in quos conferuntur, adferre solent: Sin verò dolo & fraudè inuaduntur; vel quod fœdiùs est, si pecunia comparantur, si per luxum & desidiam produntur, potiùs quàm geruntur; si aliqua infelici calamitate, ac publicæ salutis ruina, concluduntur; tum in istis amplissimis nominibus honoris non modò dignitas nulla erit, sed erit etiam summa deformitas. Nam & virtutis vniuersæ, & iudicij, omnem opinionem euertunt. Quomodo enim ille vir bonus, qui vt suam qualemcunque astruat gloriolam, publicam salutem in summum discrimen adducere non dubitat? Quomodo recto iudicio præditus, qui neq;

seipsum

ſeipſum nouit, neque illud diſcernere poteſt; veram laudem & gloriam, non tam ex honoribus & dignitatibus pendere, quàm ex earum recta et ſalutari adminiſtratione: et qui non cernit ſe honoris vocabula, non dignitatis inſignia conſecutum eſſe: & qui ex eo laudem querit, quod non illi, ſed pecuniæ ſuæ collatum eſt. Nam & in militia præclarum quidem eſt Ducem exercitus creari, turmas & legiones ducere; ſed ſi id virtute tua conſequaris, ſi ſtrenuè cum hoſte dimices, ſi præclaram aliquam victoriam Reipub. parias: ſin aliter, quantò plures perdideris, tantò illuſtriora ad omnem poſteritatem excitabis infamiæ tuæ trophæa. Magna dico, ſed & in paruis hoc idē videre licet. In Comœdia vel Tragœdia pulchrum quidem eſt Priami Regis, aut Agamemnonis, aut Aiacis perſonam ſuſtinere; ſed ſi Priami imperio dignam ſpeciem geras, ſi lacertis firmus ſis, ſi voce valeas; ſi nihil horum, longè honeſtiùs & pulchriùs eſt cum decore, vel Therſitis, vel Daui, aut Getæ cuiuſquam perſonam ſuſtinere, quàm cum turpitudine et dedecore Heroas ac ſemideos repræſentare, miſerabilisq; potiùs quàm ſuſpiciendus apparere. Hiſtrio

strio hæc in fabula videbit, Episcopus Sacerdos in summa salutis suæ, ac tot populorum incolumitate, non videbit? Quæ si maiores nostri apud se diligentiùs perpendissent, nunquam profectò in eos scopulos atque pericula, rem Christianam adduxissent; & ipsi longè nobilius nomen & gloriam post se reliquissent. Nunc alia tempora, alios postulant mores. Stultum & insanum est in procella et turbulento mari molliter cubare velle.

Parte prima Pastoralis: Cap: 9. Quieto mari, *inquit Gregorius*, rectè nauem etiam negligens, & imperitus nauta dirigit: turbato autem tempestatis fluctibus, etiam peritus & vigilans nauta se confundit. *Neque tamen animo deficiendum est, neque tamen malis cedendum, ac veluti desperata salute, clauus*

Hebr: 12. *& gubernacula dimittenda: Nondum enim ad sanguinem vsque ipsum restitimus. Non est vir fortis, cui non crescit animus in ipsa rerum difficultate. Maior est ille qui in nobis est, quàm*

Ioan: 16. *aduersus nos. Confidite, vicit ille mundum, et nos vincemus.*

In quo studio & conatu, cùm nihil magis cauendum fugiendumq; sit, quàm studium vanæ & inanis gloriæ, ne quid ambitiosè, ne quid humanæ

manæ laudis causa fiat. Nihil enim tã ingloriũ dicebat Bernardus, quàm Episcopũ glorię cupidũ depræhendi. *Permulti autem inueniuntur ad ea, quæ pietatis & religionis sunt prompti exercenda, sed sola honoris cupiditate ducuntur: vbi autem eorum pietas arbitris caret, ibi quoque rectè merendi languescit alacritas.* Stultissimis vtique mulierculis, *dicit Nazianzenus*, haud dissimiles, quę natura pulchritudine carentes, ad colores confugiunt, theatriceq́;, vt sic loquar, comptę atque ornatę sunt; ob venustatem inuenustę, ob affectatam formam deformes. *Et hoc est, inquit Gregorius, quod dicit scriptura:* Tradidit in captiuitatem virtutẽ eorum, & pulchritudinem eorum in manus inimici. *In captiuitatem etenim virtus, & pulchritudo in manus inimici traditur, dum alterius iudicis, quàm Dei testimonium, quærit: fouea est mentis, memoria propriæ virtutis. Dum enim se apud se erigit, apud humilitatis auctorem cadit. Exciderat Regio Prophetæ paulò liberiùs verbũ; Ego dixi in abundantia mea, non mouebor in æternum: & statim damnum sentit; Auertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus.*

Epistola 126.

In funere patris sui.

Quarta parte Pastoralis.

Psal: 77.

Psal: 29.

O *Quam*

Quam enim virtutẽ proprius oculus videt, Dei non videt: In quo vitio declinando eò magis nos circũſpectos eſſe oportet, quòd hoc malũ vltimò ſapientẽ deſerat: hoc veſtimentũ dicebat Plato eſſe, quod poſtremum anima ſapientis deponit. Ideò velantur manus operarij nouis integumentis; ne aut ſibiipſe, aut hominibus, placere velit. Ut antè interni iudicis oculos omnia virtutum bona ex charitate decorentur, & cuncta quæ coram hominibus rutilant, hæc in conſpectu occulti arbitri flamma intimi amoris accendat; vt in omnibus

Actuum 21. *exemplo & inſtituto Apoſtoli honorificemus miniſterium noſtrum, non nos ipſos: aut potiùs honorificando miniſterium noſtrum, nos ipſos honorificemus.* Honorificabimus autem, *inquit Bernardus*, non cultu veſtium, non equorum faſtu, non amplis ędificijs; ſed grauitate morũ, maturitate conſiliorum, actuum honeſtate, ſtudijs ſpiritualibus, operibus bonis. Si enim mundo placemus, cur Sacerdotes? Si Deo, cur qualis populus, talis Sacerdos? Deus diſsipabit oſſa eorum: qui hominibus placent, confuſi ſunt; quoniam Dominus ſpreuit eos. Fidelis Pontifex, qui bona quælibet per manus ſu-

Epiſtola 28. *Et Epiſt:* 42.

as tran-

as transſeuntia, ſiue diuina beneficia ad homi-
nes, ſiue hominum vota ad Deum columbino
intuens oculo, nihil ſibi reſeruat ex omnibus.
Quo puritatis intimę bono gloriari nō poteſt
veraciter, niſi qui extrinſecus perfecte glori-
olas omnes reſpuerit. Nec enim tutum arbi-
tratur, labijs hominum committere gloriam
ſuam, arcæ vtiq; ſine claue & ſine ſera, nulliq;
omninò clauſæ nocere volenti, non tutum o-
mninò ſed ſtultum ibi theſaurum recondere,
vnde non valeas reſumere cùm volueris, ſa-
num vas & inconcuſſum conſcientia, & ſecre-
tis ſeruandis idoneum, nullis patens inſidijs,
nulli violentię cedens: adeſt viuo, mortuum
ſequitur. Vbi mihi gloria, vel confuſio per-
petua, pro ratione depoſiti. Quin ne ex toto
quidem, vel ipſi conſcientię meę credo; quip-
pè cùm ne ipſa quidem me queat comprehen-
dere totum, propter quod Ieremias fidenter
loquebatur Deo: Diem hominis non concu- *Hiere: 17.*
piui, tu ſcis ſolus; meritò conſtitutus eſt iu-
dex viuorum & mortuorum, qui finxit ſingu-
latim corda vniuerſorum, & intelligit omnia
opera eorum. Solum attendo iudicem, quem

solum iustificatorem agnosco. Sit gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus. De vultu tali iudicium meum prodeat opto: cui insit amor, error absit & perturbatio. *Summi igitur Parentis auxilium imploratur, vt circumdare velit manus ministri sui mundicia noui hominis, qui de cœlo descendit.* Vt quemadmodũ

Gene: 27.

IAcob dilectus Domino, pelliceis hædorum coopertis manibus, paternam benedictionem, oblato patri cibo potuq; gratissimo, impetrauit; sic & iste oblata per manus suas hostia, salutarem gratię illius benedictionem impetratione mereatur.

De Dignitate Sacerdotali Cap: 6.

Collocatur deinceps Episcopus, hoc est inspector omnium, in editiore supra omnes loco, inquit Ambrosius; vt ita cunctos respiciat, & cunctorum oculi in eum respiciant. Quid ni locetur in eminenti, ait BERnardus, vnde prospectet omnia qui speculator super omnia constituitur? Collocatur in sede Iesu Christi homo mortalis, qui aliquando iudicium & sententiam, vel æternæ suæ salutis, vel perpetuæ damnationis, ex eodem loco prout eundem tutatus fuerit, reportaturus est. Collocatur in solio illius, cuius sedes Throni

sunt,

ni ſunt, mentes tranquilliſſimæ & placidiſſimæ, pace perenni, quæ exuperat omnem intellectum, perpetuò fruentes. In quem deſiderant & Angeli proſpicere; cui omnes Patriarchæ ſeruierunt; cui omnes Prophetæ teſtimonium reddiderunt; cuius pedum vel ipſum corrigium calciamenti qui ſoluat, indignum ſe iudicat ille, quo nullus maior extitit inter natos mulierum. Cuius loci conſideratio, *inquit Bernardus*, facit honoris contemptorem in honore etiam ipſo. In alto poſitum, non altum ſapere difficilè eſt, & omninò inuſitatum; ſed quantò inuſitatiùs, tantò glorioſiùs: timor de adepta iam altitudine, tedere magis facit, quàm placere ipſam altitudinem. Nulla ſplendidior gemma in omni præcipuè ornatu Pontificis, ipſa humilitate: quò enim celſior cœteris, eò humilitate apparet illuſtrior, et ſeipſo. Blanditur Cathedra, ſpecula eſt, non domus: qui eleuauit, deijcere poteſt. Conſideras gradum, & caſum metue: conſideras faſtigium dignitatis, & vide faciẽ abyſsi deorſum. Occupare enim locum, & non facere fructum, nec loco expedit, nec perſonę. Hæc quidẽ hactenus diuinitùs Bernardus.

Lib: 2. de Cõſideratione.

Epiſt: 237.

Quanta igitur vitæ cœlestis integritate, innocentia, continentia, æquitate, moderatione, cõstantia, patientia; quanto impetu mentis ad sempiternam gloriam, ac reliquas virtutes, vita sanctissima, & moribus probatissimis, & studio diuinæ virtutis ac charitatis ardentissimo, ad hunc ipsum primum nuptiarum accubitum tuendum et exornandum opus sit, ipsi videtis; quàm candida & illustri veste, vt par dignitati & loco virtus adferatur. Simia in tecto, Rex fatuus in solio sedens; monstrosa res, gradus summus, et animus infimus; ingens auctoritas, & nutans stabilitas.

Secunda parte Pastoralis Cap: 6.

Prouidendum igitur, *monet GRegorius*, quatenus & honore suppresso æquales nos subditis benè viuentibus putemus, & erga peruersos iura rectitudinis exercere non formidemus: nec præesse nos hominibus gaudeamus, sed prodesse. Summus enim locus ita benè regitur, cùm is qui præest vitijs potiùs, quàm hominibus dominatur: ita tamen, vt in corde seruetur humilitas, & in opere disciplina; vt eos quos corrigimus, tacita nonnunquam cogitatione nobis ipsis præferamus: sic iura disciplinę exerceantur contra delinquentes, vt

pietatis

pietatis viscera non amittantur: sit amor, sed non emolliens; sit rigor, sed non exasperans; sit zelus, sed non immoderatè sæuiens; sit pietas, sed non plusquam expedit parcens, vt in arce regiminis iustitia clementiæ permisceatur: nam secta immaturè vulnera deteriùs inferuescunt; & nisi cum tempore medicamenta conueniant, constat quod medendi officium amittunt: vt non de subditis crescamus, sed ipsi de nobis. Principem enim te constituerunt, sed sibi, non tibi. *vt in omnibus illud quod monet Bernardus, diligenter expendatur; quid liceat, quid deceat, quid expediat.* Epistola 84. Plus erga corrigendos, *docet sanctus Leo*, agat beneuolentia, quàm seueritas: plus cohortatio, quàm commotio: plus charitas, quàm potestas. *His legibus hoc tantum tuetur & exornatur solium; his ipse solij Princeps et Dominus IEsus Christus vsus est. Ad cuius loci dignam administrationem, magnificè cohortatur Pontifices NIColaus primus:* Episcopi estis, exurgentia in Ecclesia Christi horrenda pericula prouidete: speculatores estis, in altam mentis arcem conscendite, & in gregem dominicum

In Epistola ad Episcopos Cōstantinopolitanæ Sedi subiacentes.

feram

feram pesſimam irruere cupientem, à longè contemplamini. Quaſi tuba exaltate vocem veſtram, & annunciate populo Dei ſcelera eorum: ſuper montem excelſum; id eſt, altitudinem virtutum aſcendite. Qui euangeliſatis Syon, ſtate in fortitudine: poteſtatibus huius ſæculi, ex aduerſo aſcendite. *Ne veniat paterfamiliâs, & iubeat vos dare eum locum digniori; ne pro omnis æquitatis & honeſtatis Antiſtitibus, nequitiæ præſides eſſe videamini.*

Lucæ 14.

Sic igitur collocato Paſtore in ſua ſede, prorumpit vniuerſa Eccleſia in laudes & confeſſionem omnipotentis Dei; in quas omnis humana actio & inſtitutũ, meritò deſinere debet. Ducitur per templũ nouus Antiſtes, vt omnibus innoteſcat; commendatur ſummo Paſtori, et rectori omnium Deo: Vt quem Eccleſię ſuę Paſtorem præeſſe voluit, propitius reſpiciat: det illi verbo & exemplo proficere, & ad vitam, vnà cum grege ſibi commiſſo, ſempiternam peruenire. Quantumlibet enim fuerit peritus gubernandi, *inquit CHRyſoſtomus*, niſi inter huiuſcemodi gubernacula gratiam habeat, & pacem quę à Deo eſt; & nauiculam ſimul, & naui-

Sermone primo ad Titum

gantes

gantes procella inuoluet, mergetq́; profundo.

Pleno vestitu nuptiali ornatus & decoratus nouus Præsul, benedicit populo, ac dimittit Ecclesiam. Pleni amore & spiritu diuini Antistites, in mutuas salutationes, in mutua oscula, in mutuos amplexus effunduntur, mutuam sibi pacem tradentes & accipientes.

Precatur sacer consecrator nouo Præsuli, tanquam germano filio suo, in omni cura ac solicitudine subiecti sibi gregis, omnes salutares & optatos successus: Precatur nouus Pontifex consecratori suo, quem in patris loco vetustissimis institutis, per omnem vitam habere ac venerari iubetur, ter elata voce, multos felices & prosperos annos. Quem ritum τελεωτικὸν ἄσπασμον: *hoc autem est, Sacerdotalis perfectionis salutationẽ, & complexum, sacer vocat Dionysius: quam hoc modo explicat.* Nam & omnes, *inquit*, qui adsunt, sacrorum ordinum homines, & Pontifex ipse qui consecrauit, eum qui consecratus est salutant. Cùm enim sancta mens scientia, viq; Pontificis, & diuina vocatione atque sanctimonia, ad Ecclesiastici ordinis consecrationem honoremq́; peruenit, tum charus est pa- In eodem Capite 5.

 ribus

ribus sanctißimisque ordinibus; & ad pulchritudinem diuinę similem perductus, mentes similes amat, atque ab eis sanctè redamatur. Hinc consalutatio illa inter Ecclesiastici ordinis homines seruatur & perficitur, quę sanctā parium similiumque mentium societatem indicat, lætitiamque mutuam, quę amore digna est, quippe quę diuinam pulchritudinem saluam et incolumem Ecclesiastici ordinis formę conseruet. Hæc Dionysius. *Amor siquidem Pastorum & concordia, salus & firmamentum est gregis. Decet enim eos, qui omnis pacis & amoris cæteris omnibus hominibus duces & au-*
Leuit: 6. *ctores esse debent: ad cuius rei designationem, in veteri lege non alius quàm Sacerdotes, ignem in templo Dei accendere iussi sunt; eos ipsos inter se nullis dissensionibus, nullis simultatibus omninò disiungi, sed mutuam pacem & charitatem amplecti. Sic enim animis coniuncti atq; concordes, viribus quoq; magis pollebunt; omnesq; inimicorum suorum fraudes & insidias, omnem vim & impetum, faciliùs sustinebunt, infringent, atque dissipabunt. Hoc enim est vnguentum Deo gra-*
Psal: 132. *tissimū, quod descendit in barbā, barbam Aaron,*

& in

& in oram vestimenti eius. Amor enim & concordia Pontificum, amorem & mutuam charitatem fouet Principum; quorum consensus, populi salus & concordia est. Hic est ros suauißimus montis Hermon, qui descendit in montem Syon; ibi mandauit Dominus benedictionem, et vitam vsque in sæculum.

EXposui, vt potui, Nuptias Sponsi & Sponsæ, Episcopi & Ecclesiæ: dixi, inter quos hoc contrahatur matrimonium; quis Nuptiarum Sponsor; qui exornatores & pronubi; quæ circumstantiæ; quis nuptiarum modus & ratio. Quo in loco, antequam dicendi finem facio, primùm ab hæreticis huius sæculi mihi inquirendũ esse putaui: Quæ causa fuit, cur, cùm se omnis vetustatis & antiquitatis studiosos & cultores esse dicant, ab his pulcherrimis & vetustißimis ritibus discesserunt? Cur nihil earum rerum, in designatione suorum Pastorum, faciunt? cur sine examine, Doctores; sine Sacerdotalis manus impositione, Pontifices; sine vnctione, Sacerdotes; sine missione, Apostolos; sine ritu sacro, sacrarij ministros esse velint? An hæc sacrosan-

 cta non

cta non sunt? an non ex antiquissima & Apostolica traditione profluxerunt? an non diuinis Scripturis consentanea? an non munus & officium eius qui consecratur, re ipsa potiùs quàm verbis exprimentia, ac ob oculos planè ponentia? Cùm segniùs irritant, vt summus dixit Poëta, animos demissa per aures, quàm quæ sunt oculis subiecta fidelibus. Deinde, quæ causa fuit, cur homines quidem probatos, legitima vocatione in amplissima dignitate constitutos, tam sacro ritu consecratos repudiârunt? errones autẽ quosdam, sine vocatione, sine examine, sine sacramento, sine lare denique ac foco secuti sunt. aut quam tandem iustam causam, in illo acri & perspicaci iudicio Dei, eius suæ rebellionis & temeritatis reddituri sunt? Sacra Scriptura, inquiunt, nituntur; verum Dei verbum docent. Quo teste, aut iudice? Num de cœlo vox delapsa est à magnifica gloria, quæ eos audiendos esse iubeat? num multis & varijs signis & portentis sua confirmârunt? num admirabili consensu & concordia vigent? num vitæ quadam diuina et cœlesti sanctitate & integritate illustres sunt? num doctrinam quãdam eximiam, quæ omnem veterum erudi-

eruditionem longis passibus post se relinquat, adferunt? num salutarem profectum vitæ & doctrinæ, in dies maiorem ac maiorem ostendunt? nihil certè horum. Quid sit euersum, videmus; quid sit extructum, non videmus: quid extirpatum sit, sentimus; quid satum, nondum perspicimus: nisi fortassè pro fide ac religione, perfidiam; pro Euangelij veritate, flagitia; pro pace et charitate, intestina bella, ac in omnes bonos acerbũ odium: pro modestia, superbiam; pro libertate et moderatione, licentiam; pro castitate, libidinis indomitum laxamentum; pro tranquillitate, sæuam tempestatem; pro obedientia, legitimi imperij contemptionem; pro diuini amoris studio, rerum sacrarum, quæ amorem diuinum excitabãt, exitium orbi Christiano inuexerunt. Atqui dices; eos nihil aliud profiteri, quàm se purum verbũ Dei docere, sacraq; Scriptura niti. Porrò verbis, quicquid libet non satis est affirmare; exempla diuinæ virtutis, non voces inanes, requirimus: neque satis est verbo tantum affirmare, vt id continuò credendum sit; non audio verba, sed opus attendo. Quis hoc idem ex veteribus hæreticis, quis ex nostris, professus non est?

Ioan: 8. *Atqui dicit veritas ipsa: Si ego testimoniū perhibeo de me ipso, testimonium meum non est verum: alius est qui testimonium perhibet de me, & scio quia verum est testimonium eius quod perhibet de me. Veritatis testimonium, si ipsa de se testetur,* Psal: 115. *non erit verum: hominis natura mendacis & errori obnoxij, pro seipso in priuata causa, testimonium accipiemus? Nos, inquiunt, & vitæ, & doctrinæ suæ, locupletes habent testes.*

Epistola 75. *Atqui docet magnus BAsilius*, Oportere pari saltem facultate instructum esse illum, qui de alicuius doctrina, aut scriptis iudicaturus est, qua ille ipse, qui docet aut scribit, præditus sit. Nam & de opere rustico nemo potest recte iudicare, nisi Agricola: & de recto & suaui concentu, nisi Musicus. Doctrinę autē quomodo erit ille iudex, qui neque præceptorem suum monstrare potest, neque tempus quo discebat? Multum autem opus esse elaborare, & multas insomnes noctes ducere, multasq; lachrymas ad Deum profundere, illum, qui veritatem quærit; quiue eius causa vnitatem Ibidem. fraternam aliquo modo perturbare velit, docet idem Basilius. *Nimis ludimus in rebus*

maxi-

maximè serijs, cum iactura salutis & felicitatis nostræ, omnium autem rerum humanarum extrema perturbatione. Sint testes, *ait idem Basilius,* oculi iustorum, & aspectus virorum perfectorum, qui illud liberè ac verissimè dicere possint: Plura quàm vos nouimus, atque internis viciorum spinis non tantoperè suffocamur; neque paucis ornamentis multiplicem maliciam admiscuimus; quales nostra ętas, vel nullos, vel paucissimos cùm ferat, vetus sæculum nobis est appellandum, veteris sæculi iudicijs vtendum. *Deinde Reges atque Principes, omnesq́; illi, penes quos conferendarum tantarum dignitatum & munerum summa testimonij est, mihi sunt commonendi, eam legem Dei esse,* Vt si steterit testis mendax contra hominem, accusans eum præuaricationis; stabunt ambo quorum causa est, ante Dominum, in conspectu Sacerdotum & Iudicum, in diebus illis: cumq́ diligentissimè perscrutatus inuenerit falsum testem dixisse contra fratrem suum mendacium, reddent ei sicut fratri suo facere cogitauit, & auferes malum de medio tui: vt audientes cœteri timorem habeant; & ne

Epist: 86. 87.

Deuter: 19.

quiſquam audeat talia facere. Non miſerebe-ris eius. *Quòd ſi in vnius hominis peculio, aut vitæ periculo, teſtis iniquus tam abominabilis eſt coram Domino, tantisq; plagis vapulat: quid in peculio et ſorte hæreditatis filij Dei? quid in ſalute ſponſæ & corporis IEſu Chriſti Eccleſiæ ſanctæ, pro qua ille ſeipſum tradidit, crucemq; ac mortem acerbiſſimam ſuſtulit? Quid in periculo æternæ ſalutis, vel interitus tot animarum, ſi quis aut per negligentiam, aut per beneuolentiã, aut per fœdiſſimum quæſtum mentitus fuerit; ac pro Sacerdote mercenarium, pro Pontifice lupũ, pro Paſtore furem & latronem, teſtimonio ſuo Eccleſiæ Dei præfecerit? quibus, & quantis hic ipſe plagis obnoxius erit?* Non eſt enim hoc
Epiſtola 87. conſulere populis, *inquit ſanctus LEO*, ſed nocere; nec præſtare regimen, ſed augere diſcrimen. Integritas enim præſidentium, ſalus eſt ſubditorum. Et difficilè eſt vt bono peragantur exitu, quę malo inchoata ſunt principio. *Recenſet Auerni pœnas Latinus Poëta, quas inferentes Orci præſides, exprobrant noxijs:* Vendidit hic patriã auro, dominumq; potentem impoſuit. *Quantò iuſtiùs, & cum*

maiore horrore id dicetur: Vendidit hic Ecclesiam auro, Pastoremq; negligentem imposuit, nequissimo quæstu. Omnium damnationis causam & pœnam sustinebit ille, qui malum pastorem & præfectum dedit. Qui enim cordi vulnus intulit, totum læsit corpus. Languente enim corde, in cassum membra vigent. Frustra miles contendit, si ab ipso militiæ duce erratur. Totius familię domini status & ordo nutabit, *ait sanctus Leo,* si, quod requiritur in corpore, nō inuenietur in capite. *Et quid est communicare peccatis alienis, nisi talem effici eum qui eligit, qualis ille est, qui non meruit ordinari? Sicut autem boni operis sibi comparat fructum, qui rectū seruat in eligendo Sacerdote iudicium; ita graui semetipsum afficit damno, qui ad summum dignitatis subleuat indignum.* Qui cui potestatem facit, *inquit Chrysostomus,* volenti Ecclesiam corrumpere, is certè author fuerit eorum omnium, quę perdita illius audacia turbauerit.

Epist: 87.

Lib: 4. *de dignitate Sacerdotali.*

Et ea quidem mala quæ nos diuexant, molestissima nobis sunt: hæc ipsa religionis Christianæ in multas partes fœda dilaceratio; hæc omnium rerum, tam diuinarum, quàm humanarū,

summa perturbatio; hic ipse legum, magistratuum, iudiciorumq; contemptus; hæc inobedientia, atq; omnis veteris disciplinæ dissolutio; praui & corrupti mores, discordiæ, bella, factiones, tumultus: si autem causas & origines earũ rerum diligenter expenderimus, ipsimet tantorum malorum fabri & auctores sumus: dum pueros viris, laicos Sacerdotibus, profanos religiosis; ignaros doctrinæ, impuros, & omni scelere à prima sua ætate imbutos, rebus sacris, ac hominum expiandis vitijs, leuis nonnunquã compendij causa præficimus; quæ postea nequicquam magno, si fieri possit, redimere vellemus. Sed & populus Christianus nobis compellandus est: Num ita Pastoribus suis, vt par est, iuxta præceptum PAuli, vti Christo Domino, pareat? Num sine voluntate & auctoritate eorum, nihil agat? num debitum honorem & reuerentiam, illis tribuat? num decimas & primitias laborum suorum, magna cum læticia & hilaritate, vti præcepit Dominus, illis reddat? num eos, tanquam parentes, amet & reuereatur? num maiorum suorum legibus & institutis obtemperet? qui graui mulcta eos puniunt; qui præsente Archiepiscopo aut

Episco-

Episcopo, vel impurũ aliquod verbum protulerit, vel minus moderatè se gesserit; an officiũ præstare se Deo, cum Iudæis atque fœdissimis Tyrannis arbitratur, si aliquid contra honorem, sanctitatem & autoritatem eorum dixerit, aut sanxerit? si in aliqua parte eorum fortunas atque dignitatem læserit; si aliquid ex eorum possessionibus per sacrilegium auerterit; an filij sunt Belial, filij sine iugo: vt spreto Samuele Deum spernant, & tradantur in manus Regis Babylonis; vt discant distantiam seruitutis Dei, à seruitute Regis terrarum?

Vos deinceps sanctissimi Antistites compello; num fidem semel datam sanctè & intemeratè seruetis? num sacrorum Symbolorum & mysteriorum puritatem, vitæ innocentia & integritate repræsentetis? num capita vestra, & manus vestras, sacris vnctionibus nitentes, puras & mundas ad Deum cœli pro salute populi tendatis; vt sitis omnium quidem bonorum exoratores, malorum autem auersores? num ascendistis ex aduersò, & opposuistis vos murum pro domo Israël; vt stetis in prælio in die Domini? Num cum fideli Mose in perfractione deiecti parietis domus Ezech: 13.

 Domini,

Domini, vitam et corpora vestra, murum pro salute populorum obiecistis? Num in lege Domini meditemini die ac nocte, ea discentes quæ alios doceatis? Præconis enim officium suscipit, quisquis ad Sacerdotium accedit; vt ante aduentum iudicis qui terribiliter sequitur, ipse clamando gradiatur: si autem Legis diuinæ est ignarus, quam clamoris vocem daturus est præco mutus? Num opibus ad subleuationem pauperum, an ad luxum vel auaritiam? num dignitate ad salutem & ornamentum populorum, an ad ambitionem & vanam gloriam? num potestate ad defensionem afflictorum, an oppressionem debilium vsi estis? Vestris quidem fulcimento & præsidio, alienis autem terrori & trepidationi; vt ruant qui noxiè stant, digni erigantur. Quòd si facitis, macti ea virtute este, columnæ & firmamenta Ecclesiæ Dei; expectantes Principis Pastorū illam magnificam vocem: Euge serue bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituā, intra in gaudium Domini tui. *Sin aliter, verendum est, ne malos malè perdat, vineam autem suam locet alijs operarijs.* Nam si is, *inquit Chrysostomus*, qui vnam animam

Psal: 1. *Matth: 25.* *Matth: 21.* *In Episto: ad Titum, Sermone primo.*

mam ſcandaliſat, expedit ei, vt mola aſinaria ſuſpendatur circa collum eius, & demergatur in profundum maris: qui tot animas ſcandaliſat, & vrbes integras, & plebes, viros, mulieres, pueros, ciues, ruſticos, incolas ſuę ciuitatis, aliarumq́ꝫ vrbium, quę illi ſubiectę ſunt, quid pati merebitur? Nempè verò ſi plura triplo, quàm diximus, addas, nihil dicturus es, adeò vehemens pœna atque cruciatus huiuſmodi hominibus imminet. Nam ſi horremus, dum iudicium id nobis ſubeundum eſt, in quo peccatorum propriorum rationem reddituri ſumus; vt qui ſentiamus, nos ignem illum æternum effugere nequaquam poſſe: quid illi expectandum eſt, qui tam multorum nomine cauſas ſit dicturus? Quòd autem hoc verum ſit, audi beatum Paulum, ſeu potiùs non Paulum, ſed Chriſtum Pauli ore loquentem: Parete ijs qui præſunt vobis, & concedite: nam illi vigilant pro animis veſtris, tanquam rationem reddituri. Hiccinè exiguus tibi videtur comminationis terror? equidem illum, quantus ſit, verbis exprimere non poſſum. Maximè autem puniendi illi fuerint, qui poſt eum

Chryſoſto: de Sacerdotio Lib: 3.

Hebr: 13.

Chryſoſto: de Sacerdotio Lib: 4.

honorem ſtudio atque ambitione adeptum, vel per ignauiam, vel per maliciam, vel per imperitiam, re ipſa non rectè vtuntur.

Tu verò ſancte ANTIſtes, noua creatura Dei, diligenter te circumſpice, quis fueris, & qui nunc ſis. Quis in natura, *ait BERnardus,* quis in perſona; qualis in moribus, quæ ſub te, quę circa te, quę ſupra te ſunt: quid, cui, & apud quos promiſeris. Tenetur vox tua, *dicit Ambroſius,* non in tumulo mortuorum, ſed in libro viuentium: præſentibus Angelis locutus es, ſed & ipſo Chriſto. *Conſidera demùm, cuius dignitatis, ſanctitatis, formæ atque pulchritudinis, decoris item & maieſtatis, ſponſam acceperis: Vna eſt matri ſuæ, electa genitrici ſuæ; vt aurora conſurgens; pulchra vt luna, electa vt ſol, terribilis vt caſtrorum acies ordinata: cui datum eſt, vt cooperiat ſe byſſino ſplendenti & candido: quam lauit & ſanctificauit ſponſus eius, mundās eam lauacro aquæ in verbo vitæ; & tradidit ſemetipſum pro ea, vt exhiberet ſibi glorioſam, non habentem maculam aut rugam, columbam ſuam, perfectam ſuam: quam eandē maxima & precioſa dote Corporis et Sanguinis*

Libro 2. De Conſideratione.

In libro de ijs qui myſterijs initiantur, Cap: 2.

Cantic: 6.

Epheſ: 5.

guinis sui, Sacramentorũ, hæreditatis incorruptibilis et incontaminatæ, immarcescibilis conseruatæ in cœlis, largè et prolixè donauit: quã tot filiorum greges sanguine agni conspersorũ, vndique circumstant. Qua igitur diligentia & cautione ea ipsa pulcherrima mulierũ tibi custodiẽda erit, vt eam reddas sanctã et immaculatam Sponso suo iudici futuro; aut pro quali tibi deposito causa dicenda, ratioq́; reddenda erit? Cogita item, quæ sit ista tua totius ornatus & habitus immutatio? In quo solio consederis: et altiorem tu quidẽ locũ sortitus es, sed non tutiorem; sublimiorẽ, non securiorem. Terribilis prorsus, terribilis est locus iste. Gene: 28.
Locus, inquam, in quo stas, terra sancta est: lo- Exodi 3.
cus Christi est, vbi steterunt pedes eius. Locus il- Psal: 131.
lius est, quẽ constituit Deus dominũ domus suæ, Psal: 104.
et principẽ omnis possessionis suæ. Isteq́; Sacerdotij tui externus habitus, tuæ mentis ornatus designatio est. Nam Pontificalem gloriã, vt dixi, non iam nobis honor cõmendat vestium, sed splendor animarũ. Quicquid igitur ista velamina in fulgore auri, in nitore gemmarũ, et in multimodis operis varietate significant, hoc in tuis moribus actibusq́; clarescat; vt his vtaris ad ædificati-

 onem,

onem, non ad destructionẽ; ad ornatum ordinis, non ad fastũ personæ. Domabis lupos, sed ouibus non dominaberis; pascendas vtiq;, nõ premendas suscepisti: tene mediũ, si non vis perdere modum. locus medius tutus est; mediũ sedes modi, et modus virtus. Ut qui nunc gloriosus et conspicuus in hoc habitu nobis omnibus appares, eundem te in hac ipsa stola integra et immaculata, iusto et incorrupto iudici sistas: vt hic ipse habitus et ornatus illo die splendor et decus sit in te, non testimoniũ contra te. Et quod humano ore iam diceris, ante eius qui te tali dignatus est honore, æquissimos oculos existas. Benedicat igitur tibi Dominus ex Syon, vt videas bona Hierusalem. Det verbũ euangelisanti virtute multa: ipse dexterã tuam manu sua teneat, et in consilio deducat, et cũ gloria suscipiat: Pastorem pascat, ductorem ducat; vt ipsius gregem scitè ac peritè pascas, et videas filios filiorum ministerij et functionis tuæ: pacem super Israël. Dicat omnis populus,

AMEN.

65

MATTHÆI XVI.

QVid enim prodest homini, si mundum uniuersum lucretur, animæ uerò suæ detrimentum patiatur? Aut, quam dabit homo commutationem pro anima sua?

